

SVOBODA

РІК XX. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. ЧЕТВЕР, 23 ГО МАЯ 1912. ЧИСЛО 21. VOL. XX. JERSEY CITY, N. J., THURSDAY, MAY 23, 1912. No. 21.

Повідомлене.

Отсим дає ся до загальної відомости, що відділ ч. 90 в Сентралія, Па. зістав суспендований з організації на підставі § 149 статута Р. Н. Союза.

McAdoo, Pa. дня 18. мая 1912.

Дм. Капітула, пр. Р. Н. С.

Новинки.

Хуліганскі погроми на Лемківщині. Як відомо, русофільські батюшки на Лемківщині разом з агентами були ініціяторами, орґанізаторами і професорами приготовляючого курсу Лемків на православє. В деканаті дуклянськім заняли вони всї русофільські парохії кромі одної української в Грабі, де зорґанізована ними читальня Качковского і Русская Дружина Пожарна дали засновок утвореню православної парохії в Грабі з Сандовичем на чолі. Українського оріха вони не могли ніяк згризти, длятого у всіх сусїдних селах заставили на них засідки, щоби терором змусити їх до православя. З початку були спорадичні зачіпки і погрози у всіх сусїдних селах на прохожих Грабян, вірних католицькій церкві. Но в послїднім часї увійшли вони в фазу хуліґанського нападу на публичній дорозї в Жидівськім (парохія Тихана); именно коли парохіяни грабські греко-катол. вертали зі змигородського ярмарку через Жидівське вечером, то з обох сторін гостинця здовж цілої громади Жидівське посипав ся на них град каміня і колів причім чути було крики: бити „околотів" (католиків) так, що тілько утечю задержаними на дорозї фірами уйшли нехибної смерти, віднесши тяжкі ушкодженя тіла на голові, лици, шиї, руках, грудях і плечах. Тим Грабянам, що скрили ся до поблизької коршми прийшла в поміч заалярмована жандармерія допера о півночи і відпровадила їх до Грабу. Доси удало ся жандармерії викрити 21 „істинно русских" православних хуліганів з Жидівського, проти котрих веде прокураторія карне слідство за тяжке ушкодженє тіла. Для удержаня безпечности на дорозї публичній в Жидівськім установило ясельське старосто в Жидівськім варту з 10 людий від год. 6 вечер до 6 рано під контролею жандарма.

Незвичайна повінь. Вже кількома наворотами доносили ми про вилив найбільшої ріки в Злучених Державах, Міссісіппі, і про ті шкоди та жертви в людях, які ся повінь спричинила. Отже ся повінь, що тревае безперервно вже кілька тижнів, не тільки не зменшаєть ся, але засадно росте. Саме, тепер розбурхана вода перервала в місцевости Гамелія високий прибережний вал охоронний і то на 1.000 стіп широко. Щоб направити сю перервану греблю, треба буде найменше 200 тисяч долярів. Та не в тім біда, що гребля перервана, а в тім, що води заляли цілі околиці і наробили безчисленні шкоди та загрозили потопом усій тамошній людности. Жителї 25 міст покинули свої жилища і утїкли на гори. В місті Кільона вода заляла всї улиці на 3 стопи високо. З Ню Орліне вислано в загрожені місця всї моторові судна і лодки, а навіть дві парові барки, щоби ратувати погибаючих людий. Телеграми доносять, що богато народа гине в борбі з розшалілою стихією. Правительство видало рапорт, в котрім повідомляє, що має тепер на своїм удержаню 14 тисяч осіб, переважно мешканців міста Мельвіл, що стоїть вже довший час під водою.

Не помогло упимнене судії. Бруклинська поліція зловила 13-лїтного злодія, Кароля Мулера і віддала його в руки судії Райна. Судія вичитав молодому злочинцеви лекцію моральности і віддав його домів під опіку батька. На другий день після того поліціянт придибав того самого хлопчиска, як він із одним своїм товаришом старав ся виважити зелїзною штабою бічні двері одної крамниці. Поліціянт завів Мулера пораз другий перед лице судії Райна. „Мої упимненя зробили на тобі, як видно, дуже велике враженє" — сказав судія до малолїтного проступника. Хлопчиско захихотав ся злобно на сю увагу, а судія велїв відвести його до дому поправи.

Дописи.

З New York, N. Y.

I.

Милою несподіванкою було для мене, коли в кілька годин по моїм приїзді, в суботу, 11-го мая с. р. з Пенсильванії в Ню Йорк, довідав ся я, що Аматорський Кружок Товариства Українських Соколів з Jersey City, N. J. відограє заходом товариства „Нюйорський Боян" в гали Арлінгтон народну оперету „Наталка Полтавка".

Штука старенька, кождому знана, а все-ж дуже симпатична, тому, що картини в ній, се найвірнійші знимки з житя народа; вони вказують на прекрасний, чистий як хрусталь характер українського народа, а вдачно повязаний хід подій в обох діях, та ніжні звуки нашої питомої, прекрасної пісні, держать пильну увагу слухача, спричиняють, що кождий з нас нагадує собі все, що його з рідним краєм вязало, та хоча на хвилю летить думкою в сторону, де його рідне село, в якому живе чудовий народ з його звичаями, обичаями іділляним спокійним житєм, в якому заспокоять своє естетична чутє навіть найвибагливійші.

Про зміст не буду розписуватись; він кождому знаний; підчеркну лиш деякі моменти.

Вже в першій відслоні звернув особлившу увагу на себе виборний, п. Микитишин, якого рухи, дикція, міміка та ґестикуляція казали догадуватись, що се не звичайний аматор а молодий талановитий артист з немалим вишколенєм. В розмові з возним, якого ролю грав дуже добре п. А. Шостак, старав ся п. Микитишин зробити акцію на сцені своїми рухами живійшою, аби публики не нудила досить довга балаканина возного; те власне заповнюванє люк в кождій сцені, в якій виступав п. Микитишин було причиною, що публика слідила хід подій з великим заінтересованєм.

Гра в другій відслоні пані Милянович в ролі Наталки була добра; пані Т. Гаврилів в ролі Терпелихи була дуже добра; живою була акція підчас їх розмови з виборним, відтак знаменитий був терцет, який на жаданє публики повторено.

В третій відслоні поява з клуночком Петра, якого ролю грав п. П. Гаврилів, його рухи, ніжний голос, особливож знамената характеризація, та чудові костюми, викликали незвичайний ефект. Діяльоґ Петра з Миколою, якого ролю грав п. Т. Пацала викликав велике враженє; одна женщина на гали зі зворушення плакала.

Взагалі аматори мущини, з їх чудовим українським виглядом, нагадують мені юрних леґінів; а вже й невгадувати про красавиці-аматорки. На особлившу похвалу заслугує Терпелиха, пані Гаврилів, яка вивчила свою ролю знаменито; її рухи, особливож дикція, зраджують небуденний талан, дуже потрібний в виступах на сцені.

Пані Милянович грала добре; булоб одначе пожаданим, аби вона на будуче була смілівійша, та зважала на рухи; у неї одначе великі дані; вона з часом виробить ся.

Те саме сказатиб мож про гру п. Пацали: він впрочім досить добре вивязав ся з своєї задачі.

Враженє, яке віднїс я з сего представлення, було знамените. Був я на кількох штуках граних минувшого року ріжними ню-йорськими товариствами, та все-ж таки послідне було доказом більш інтензивної праці зі сторони аматорів, особливо-ж режісера п. А. Шостака.

Оркестра, якою управляв п. П. Келичава відограла всі точки із справжним артизмом; українська пісня відограна з чутєм, ніжністю, піднесла на дусі присутних, яким вечер сей довго лишить ся в памяти.

П. Осип Стеткевич, як диригент хорів, дав ще раз доказ своєї невтомимої праці. Пісні відсьпівані під його батутою до глубини зворушили серця слухачів, чого доказом була буря оплесків. Сей добродій мусів в сїм случаю сердечно працювати над вивученєм так трудних партій, які приходять в „Наталці"; се дало ся завважати з кількох точок. Нашій Рутенії із серця ґратулюю, що має так ладну людину, готову до посьвяти навіть, коли ходить о роботу на народній ниві. Праця його завсїгди видавати-ме овочі, а суспільність, маю надію, потрафить труди його як слїд оцінити.

Знаменна характеризація яку із дійсним артизмом виконав п. Угорчак та його чудові костюми головно причинили ся до доброго вислїду представлення.

Осип Кузьма.

II.

В. ч. 19. „Нар. Волї" була допись за наш баль; але пощо поміщано у ній що: „старий уряд пхав свої шпони враз з Гайдамаками та визивали нас себ-то тов. „Тисьменицю" ріжно" та що ми „не хотїли свої центи пхати у діраву касу, та вступили до молодого союза"... Дуже сильно пане редактор, помиляєте ся. Допись була цїлком інакша, а ви сплели з нєї зовсїм що иншого виссавши зі свого пальця сїм міхів брехнї. Нашому Товариству навіть не снило ся виступати зі старої орґанїзації, бо старий хлїб все лїпший як новий. Правда, вештають ся між нами аґенти від вашої орґанїзації і бунтують наших членів, щоби вступали до вашого Союза; їм розходить ся видко о премію $25.00 долярів. Але щож: у нас так є. Котрі члени ідуть за вашими аґентами то у нас з ними коротка справа: проч з Товариства і з Руського Народного Союза... А ви, панове урядники, не лапайте рибу перед неводом!.. Та чи і дивниця, що „Народна Воля" наплела тільки дурниць? Вонаж знаходить ся у руках пресбітеріянського загорілця, який сам не знає, що він властиво є, чи пес чи вовк. Ось маєш руський народа „волю": залізь, у презбітерію та відречи ся своєї віри! Та дармо! хто хоче тут легко жити, мусить людей дурити. Таке то і з тою дописею у 19-ім ч. „Народної Волї".

Бувший Варят-Пресбітеріянин.

III.

Читаючи нашу часопись „Свободу", знайшов я в нїй оголошенє, що в Ню Йорку члени Тов. „Просьвіти", мають відограти представленє „Памятка 3. мая". Мене зібрала цікавість се представленє бачити, тим більше, що я ще не чув, щоб десь хтось грав сю штуку тут на американській землі. Як задумав, так і зробив. На час означений програмою я вже був в гали; ще нїкого не було з гостий, але десь пів до осьмої стали сходити ся і в недовзі народу була повна галя. Питав я комітетових, чому вже не зачинають, тай вже хотів йти до дому, але мені сказали, що в Ню Йорку то вже так з давен давна водить ся, та се вже належить до „доброго тону" приходити пізнїйше яких 4 години як єсть назначено. Що робити, мусів і я ждати. Нарешті піднесла ся завіса і сцена представляла бідну хату. В хатї сидїла господиня, панна К. Ольхова в ролі Настї і пряла куделю. До неї приходить її кума, панна М. Войтович в ролі Феврони. Обі говорять про се, як то тяжко жити тепер, та як їх пани гнетуть. Аж нарешті зійшла бесїда на се, що Феврона приходить до Настї тому, бо її син Касян хоче сватати її доньку Касю. Обі грали дуже добре. Відтак приходить до Настї жидівка, панна П. Шеремета. Вона прийшла до Настї від пана, аби намовити її, щоб пустила Касю до пана до покою; але Настя на то не пристає. Однак жидівка не тратить надії та дальше клепче про се, що їм аж тогди буде добре, як Каська буде у пана. Врешті Настя пристає на те, лиш боїть ся ще свого старого. П. М. Шеремета дуже красно віддала свою ролю, хоть ся роля єсть велика. На се приходить „Михайло" чоловік Настї, п. Й. Хомів; він ролю свою відограв досить добре. По хвилині вбігають задихані Касуня і 3 парубки; їх грали: п. І. Буґера, „Касіяна" п. І. Вовк, „Петра" і п. Ю. Яремчук „Атанаса"; Касуню грала панна А. Толопко; ся послїдна була у своїй ролі така мила, що попросту слів не стає її груписати. А також і її наречений, п. І. Буґера в ролі Касіяна був досить добрий. Раз лиш не дописав в сьпіві а то тому, що не уважав на такт. Окомана грав п. С. Сєнтий; він свою ролю відограв знамените і справдї нагадував правдивого польського посіпаку. Але в другій знова ролі, за робітника Костоноса то чомусь за дуже поглядав в ту сторону, де сидїв суфлєр. Писаря грав п. І. Жовнїр: грав дуже гарно. Жида грав п. С. Бемко; нехай сей добродій не погнїває ся, але мушу йому признати, що йому жидом таки як раз було бути. Я ще нїколи не бачив, щоби хто так красно віддав ролю жида.

Не буду я тут ширше росписувати ся про всїх аматорів, бо їх було аж 30, тільки скажу, що господарі, псярник, комісар, атамани, війт Цьвітолецкий, Нагуляк, робітники і Сліпотут, сї всї відограли свої ролї добре. П. Д. Герик в роли Сліпотута говорив трохи за тихо. П. О. Ткачук, в роли дяка грав дуже красно. Можна одже сказати що се представленє під кождим зглядом випало знамените. За се належить ся честь і подяка режісерови, п. І. Буґері, що не жалував праці і трудів і щиро занимав ся режісерством. А також честь і подяка належить ся п. О. Стеткевичови, що не жалував труду, і що навчив так красно сьпіву. Честь нехай буде і місцевим патріотам, що так численно сходять ся на представленя. А Ви, члени Тов. Просьвіти, гуртуйте ся щиро і працюйте дальше, щоби побачилисьмо в недовзї нове представленє!

Парафіянин з Йонкерс.

З Pittsburg, Pa.

Заходом Сьпівацького Товариства „Боян", відбулось у нас аж два рази аматорське представленє в гали парохіяльній на 7-ій улиці. Грано українську оперету Гр. Квітки Основяненка „Сватаня на Гончарівці". Товариство „Боян" недавно заложено за старанєм місцевого сьвященика і учителя п. Стисловського. „Боян" пописав ся уже кільканайцять разів своїми виставами і концертами так в Пітсбурґу як і в недалекім Мікіспорті, де ушанували память столїтних роковин уродин Маркіяна Шашкевича. А тепер заходом сего молодого товариства відограно в Неділю Томину перший раз, а дня 12-го мая 1912 другий „Сватаня на Гончарівці". Та і не дивно, бо у товаристві суть здібні сили які можуть щось зробити. Ролю Прокопа Шкурата відіграв п. Петро Гриб; хоч ще молодий, але досить удачно відзначив ся так своїми рухами, як також сьпівом. Ролю Одарки грала п-нї Блага-Сиж; вона потрафила цїлу публику так вдоволити своєю грою і сьпівом та танцями при сватаню з Кандзюбою, що публика кілька разів приневолила її вертати на сцену. Ролю Уляни грала п. Костишак. Щож: панна Костишак є уже знана в нашій околиці зі свого чудового голосу і мої похвали, хочби найбільші, не в силі навіть в приближеню віддати належну оцінку її гри. Ролю Олексія грав п. Сокольський; знаю, що він ще в старім краю був відомий, як актор Руського Народного Театру; ролю свою віддав знамените. Ролю Кандзюби грав п. Сампсон і рівнож дуже добре вивязав ся. Ролю „Дурного Стецька" відіграв п. Гр. Варунок. Сей сьмішака так догодив публиці, що аж плакала зі сьміху, дивлячи ся на нього. Ролю Осипа Скорика, салдата, грав п. М. Усик; се хотяй досить трудна роля, однак молодий аматор досить добре вивязав ся з неї. Так само другі ролї були досить добре відограні. Сьпівами диригував п. А. Стисловський, а музика першого разу була п. Новіцкого а другого разу диригент взяв на себе сам сей тяжкий обовязок і грав на пянї. Працю п. Стисловського знає наша американська Русь-Україна. Я тілько желаю, щоби ми в найкоротшім часї знова могли зійтись тай наслухатись і налюбуватись працею молодеского „Бояна".

В. Кочкодан.

З Clymer, Pa.

У нас, в Клаймер і околици живе споре число галицьких Українців. Вони мають ту два братства. Одно приналежить до Р. Н. Союза (від. 182) а друге до нового Союза. Крім тих двох єсть ту єще братство угорських Русинів, котре приналежить до „Соединенія". І в нїм єсть також кілька наших Русинів Галичан, котрі не пізнали ще, яким ворогом є „Соединеніе" і єго орґан „Американскій Русскій Вѣстникъ" для нас, Русинів із Галичини. Хотяй читають в кождім числї „А. Р. Вѣстник-а" грубі статї того змісту, виступаючі ворожо проти усїх Русинів-Українців, вони таки все держать ся і єпомагають своїх ворогів. Русини осїлись ту в 1905 році і декотрі мають вже свої доми і фарми. Парохію орґанізував в 1906 році о. К. Ґулович угорський сьвященик з Барнесборо, Па. По відході о. Ґуловича з Барнесборо заняв парохію о. В. Ковалїцький, котрий дуже щиро працював для парохії, тодї то зачали Русини в Клаймер будувати свою церков.

В 1909 році зачав доїжджати ту, в чужу парохію, о. Млей з Понкставней, Па. Він зачав велику борбу проти Галичан, визиваючи їх всїляко. В коротці по нїм заняв клаймерську парохію о. Манькович, шваґер о. Млея, котрий в короткім часї зачав наслїдувати свого попередника.

Два роки тому братство Р. Н. Союза від. 182 купило красну площу на цвинтар. Се дуже занепокоїло мадяронів, бо згадане братство по сплатї довгу мало дістати дїд власности на сей цвинтар. Тому вони та їх прихильниками взяли ся на способ. Не повідомивши уряд згаданого братства, сплатили самі 50 долярів довгу і дістали дїд, яким ся дуже утїшили. І один з прихильників о. Маньковича вистилізував допись до „А. Р. Вѣстник-а". Дописователь дуже радує ся, що подарило ся їм відобрати цвинтар від „Украинцох".

Клаймерська парохія може бути взірцем для усїх тих парохій, що лучать ся з Угорщанами а опісля через незгоди розділяють ся. Знаю навіть дві парохії близько Клаймер, а іменно Джанставн, Па. і Барнесборо, Па. де наші братя Галичане помагали будувати церкви, а опісля викинено їх. Чи так небуде і в Клаймер? Поживемо і побачимо.

Николай Федак.

Олекса Стороженко.

Чортова корчма.

Раз, походом із куської ґубернії в херсонські степи, переправившись через Дніпро, прийшов наш штаб на „дньовку” в Село Сведовок. Село розкинулось в долині, а кругом сточували його високі гори, вкриті одвічним лісом. Мені сказали, що в лісі багацько вальшнепів, і я, на другий день, пішов пополювать. Щоб не заблудить ся в гущах, я узяв з собою хазяйського сина, парубка по двайцятому року: думаю собі: проведе, а часом як встрелю на плесі качку, то буде кому й витягти. В лісі вальшнепів здіймалось до біса, так за гущиною не зручно було стрілять; от ми, пообідавши у лісничого, й вибрались з нетрів ік Дніпру, щоб пополювать ще на качок та куликів.

Вже над вечір, як став стухать жар, повертались ми у село луговиною. Не доходячи верстви зо три до села, побачив я на горі велику руїну мурованої будови. Сонце сідало і огненним проміням осьвіщало темні мури, а за ними і наоколо чорнів ліс.

— Що се за руїна? — спитав я парубка.

— Се „Чортова корчма”, — одказав парубок.

— Як чортова?

— У сій корчмі колись, давно вже, шинкували чорти, та й досі що-року перед Різдвом бенкетують тутечки з відьмами.

— Хто-ж бачив, як вони бенкетують?

— Були такі що бачили та й розказували тим, що не бачили.

Я зійшов на гору, щоб огледіть руїну. Корчма була стародавної будовлї: широкі стіни і покої під зводами. В першому покою, на камяному помісту, було розкидане скло з розбитих пляшок, кістки; а біля розваленої груби лежала кабиця, багацько битих горшків і купа попілу з вугілям. Видко було, що тутечки ще не так давно щось готували і добре гуляли.

— Так, так сказав я, — бенкетували, тільки не знаю хто: чи люди, чи чорти?

— Кому-ж більш і товктись тутечки, — відказав парубок, — як не чортам і яка нечиста мати понесе сюди чоловіка!

— Розкажи-ж мені, хто довідав ся, що в сїй корчмі шинкували чорти? Як про се розказують?

— От як про се розказують старі люди, — почав парубок. — Ще за часів Січи, недалечко від сїєї корчми, доживав віку старий Запорожець. Мав він хату на дві половини, — на одній, у сьвітлиці, сам жив, а на другій жила бабуся, що його годувала і доглядала. Запорожця того всї поважали, бо дуже добра і чесна була людина; не гнула перед ним кирпи і старшина, ходили до його і прості люди, де-коли заходили й Татари (бо й по татарськи знав) і Жиди; та він і чортів не цуравсь; — инколи й біси до його навертались, то він було розпитує їх і бавить ся з ними.

— Раз, перед Різдвом, тільки що вернув ся він з всеночної, чує — щось шкряба біля дверей; Запорожець думав що то кітка, — тільки відчинив, а в хату шасть чорт; хуха в лапки і підскакує халяндри, бачите дуже приморозило, так чорта проняв циганський піт.

„Та й змерз же!” каже чорт: „такий мороз’ що аж очі злипають ся! Будьте ласкаві, добродію, пустіть погріть ся”.

„Грій ся, вражий сину”, каже Запорожець, поскубши тихенько за вухо чорта.

„Спасибі вам добродію”, каже чорт, „за вашу ласку”. Та й сїв біля грубки.

„Відкіля се”, спитав Запорожець, „нечиста мати тебе принесла?”

„З далека”, каже чорт, „аж з того краю сьвіта!”

„Що-ж ти там робив?” спитав старий.

„Звісно що”, каже чорт: „ізкушав людей. Що-ж нам чортам більше й робить...”

„І не обридне вам”, каже Запорожець, „чорти-батька-зна чого блукать по сьвіту! пора-б же вам і вгамувать ся...”

„Е, добродію” каже чорт, збіднившись, не наша сила, не наша й воля: — і в нас є старшина, спріч начальство... треба, бачите, слухать ся; скачи, враже, як пан каже. А то який би його біс оттак і по сьвіту товк ся! Подивіть ся лишень на мене: гасаючи, всї кіхтики на лапках попритирав, і шерсть на боках повилазила!... Та ще, коли-б ви знали, що вони вигадують тамечки у пеклї: понастроювали скрізь тих шинків, корчм, запроваджують бенкети, ігрища, гоцаки, тропаки, гопаки!...”

„Не велика ще біда”, каже Запорожець, „з тих шинків, корчм і ігрищів: прийде чоловік у шинок, випє собі на здоровя чарку горілки, з’їсть оселедець, другий; зберуть ся на празник або в неділю парубки та дівчата, погуляють собі, потанцюють, а деякі спарують ся і одружать ся...”

„Коли-б так!” каже чорт, „то-б нічого було й казать; а то хоч-би і в сїй корчмі, що біля вас... Чи ви знаєте добродію хто там шинкує?...”

„Казали — якийсь Жид”, каже Запорожець.

„Який вам Жид!” одказав чорт зареготавшись: „наш таки чорт, та ще й з Київа відьми налїтають”.

„Глянь!” каже Запорожець: „не знав я сього, а то-б пішов подивить ся!... А ти-ж чорте,” пита, „що там робиш?”

„Що я роблю?... „Танцюю”, каже чорт: „сьогодня важний задамо бенкет, і музика наша, пекельна буде, а вже які відьми з Київа назлїтають ся, на віки гарні! Приходьте добродію, до нас, побачите, як я буду танцювать гопака і гоцака!”

„Пішов би”, відказує Запорожець, „так нікому-ж мене провести, старий вже з біса став...”

„Я-ж вас проведу”, каже чорт, „разом підемо”.

„Добре!” каже Запорожець: „побачимо, як там у вас, у чортів люди бенкетують.”

— Виголивсь Запорожець, одяг червоний жупан з вильотами, що пооббивані брузументами, обувсь у чоботи сапяньцї, підперезав ся шалевим поясом, причепив шаблюку, і вусів не забув навапсить, та взявши чорта за хвіст, і пішов у корчму. Як зблизились до корчми, приглядаєть ся Запорожець, аж перед ним не чорт вже, а парубок у чорному кобеняку, підперезаний червоним поясом, в смушевій шапці: і вже тримає його не за хвіст, а за кобеняк (одіж).

— Увійшов Запорожець у корчму, дивить ся народу повнісінько як у церкві: по всїх лїхтарях позасьвічувані сьвічки: дарма що шабаскові, а палають неначе воскові в ставниках. Тільки вгледів орендар Запорожця, зараз і підскочив до його з фляшкою.

„Мозе пан добродзїй”, каже, „позволї килїшек гданської вудки?”

„Всип”, каже Запорожець: побачимо, що там за гданська!”

— Випив запорожець — аж зацмокав: така кріпка та моцна.

„Мозе сце”, каже орендар, „пан добродзїй позволї килїшек?”

— Випив Запорожець і другу. Якось йому повеселїшало, неначе помолодшав. А тут як ушкварять музики, джинджируху! — та й гарно-ж грали, матері їх лихо: скрипиця так і висьпівує, бубни і гудуть, гуркотять цимбали мов дзвоники дзвонять. Як почув старий, так аж жижки у його затрусились, самі ноги затупотїли. Зараз і почали танцювать. Дївчата такі гарні, одна в одну. Пішов у танець і той чорт, що привів Запорожця. Знатно тацнює, гаспедів син! Не вдержавсь і старий, ну й собі по запорозьки: і викрутасом, і вихилясом, цокотить підківками, вистрибує, ноги висше голови задира. Парубоцтво й дївчата кругом обступили, дивують ся і на чорта вже не дивлять ся. Танцював старий, поки в його духу не захопило. А тут де не взявсь орендар з фляшкою і знов до його:

„Може пан добродзїй позволї килїшек вудки?

— А Запорожцю того тільки треба; випив, трошки, віддихав ся і знов пішов із чортом козачка. Як натанцювались, повів чорт старого по других покоях. Увійшли в один, — все парубки та дївчата, сидять собі парками, розмовляють і чоломкають ся. Увійшли у другий, аж там грають у карти: на столї купи гроший, мідні й срібні, а кругом стола людей- людей: були між ними і з синими чубами... Не счув ся Запорожець, як і сам став грать. Здали карти раз, в друге — вже й таляра програв! Що за біс! думає собі, — у одного чоловіка усе добрі карти. Коли зирк, аж він вийма з кишені карти. Запорожець черк його по пиці, а той старого за груди.

„Е, ні”, гримнув Запорожець, „пострівай, роби що небудь одно: коли шахруєш, так і шахруй, а я почав тебе бить, так і буду товкти!” — Та і в друге йому затопив.

— Той гвалту; відкіля не взявсь орендар, до Запорожця як крикне:

„За сцо ви бєте моїх гостей?... Ми вас прозенемо з кумпанїї!”

„Мовчи, чорте,” гримнув Запорожець, „зась до людей, знай своє пекло!...”

„Який я цорт”, одказує орендар, „я цесний єврей!”

„Брешеш”, каже Запорожець, „от як стягну з тебе жидівські галинцї, та й відотну тобі хвіст, щоб знав, як приймать шахраїв до гурту!...”

— А чорт, що привів Запорожця, смик орендаря за шляфрок.

„Хто сахрує, хто?” загугнів арендар, неначе й не знає, хто.

„Ось хто”, гримнув Запорожець, та знов черк по пиці шахрая.

— А арендар до його:

„Як ти осьмілївсь ошукувать пана добродзїя?” Далї каже другим: „забирайте, панове, його гросі і зенїть з корчми!... Я приймаю тільки цесних людей!”

— Духом розхапали гроші, женуть шахрая в потилицю, а Жид до Запорожця з пляшкою.

„Може пан добродзїй позволї килїшек вудки?”

— Частує Запорожця; а тут прибігли дві дівчини, такі гарні, певно відьми: білі, повні, щоки горять, очі як зірочки яснїють: втомились танцюючи, так повні груди так і підіймають ся до гори.

„Потанцюйте ще, добродію”, просять: „люде кажуть, що мабуть у вас чорти сидять в чоботах!”

„А може й сидять”, каже Запорожець, „бо чорт мене обував”.

— Знов пішов ґайдука садить, так за відьом і держить ся; на силу вже чорт вивів його з корчми. Сказано, запорожська натура, і байдуже йому: з ким би не гулять, аби гулять!... Повів чорт Запорожця до дому; на силу диба неборак: дуже таки втомив ся, обома руками держить ся за хвіст, аж стогне сердешний чорт. Як дійшов старий до своєї господи, попрощав ся з чортом, та й став стукать у двері. Відчинила бабуся, сьвітить, а Запорожець до неї нуж її обіймать та до серця тулить, а баба від його трохи каганця не впустила.

„Бог з вами, добродію!” каже: „що се ви робите, чи ви не здуріли?”

— На силу його утихомирила і положила спати. На другий день прокинув ся Запорожець, дивить ся — бабуся стоїть біля його ліжка.

„А що”, спитав Запорожець, чи вже благовістили до церкви?”

„Де вам благовістили!” каже баба: „добрі люде вже й пообідали; я вже думала, чи не заснули ви на віки вічні!”

— Як схошить ся Запорожець, як крикне:

„Ну не бісового-ж тобі сина й чорти! чого гаспеди паробили: на Різдво не довелось менї в церкві бути й Богу помолить ся! „Ні”, каже, „сього не можна... Як таку волю їм дать, то вони всїх людей з пантелику зібють: мабуть не я один опізнивсь до церкви!...”

— Одяг ся і пішов до попа, розказав йому все, як було, зібрали мирян, порадились, та й рішили: спалить діявольську корчму. Так хоч і спалили, а все-ж таки що року, перед Різдвом, товчуть ся і бенкетують тутечки чорти й відьми. Як бачите, — ніхто й цегли не бере на груби, боять ся. Так ся анахтемська руїна буде стоять аж до кінця сьвіта!...

— Добре, — додав парубок, — що тоді були на сьвітї такі люде, як отсей Запорожець, що росказую: було й кому довідать ся, що шинкують чорти; а теперічки кождому байдуже...

З Америки.

Летить орел з наших сторін
та став спочивати.
Ой ти орле птаху милий,
по сьвітї лїтаєш,
Скажи менї щиру правду,
як ся рідня має?
Чи здоровий тато, мама
чи вже у могилї,
Чи згадують що про мене,
колись в вільній хвилї.
Я-ж там лишив рідну маму
та рідного тата,
Я-ж там лишив рідні сестри,
та рідного брата
Сам аж сюда заблукав ся,
житє капараю,
Ту чужий край, чужі люди,
нікого не знаю;
Тут чужий край, чужі люди,
нема своєй хати,
Анї як ся знакомих своїх допитати;
Ой Тебе я, орле сизий,
щиренько благаю,
Сумні вісти з той чужини тобов посилаю.
Най читають отець, мати,
вся моя родина
Як тяжко вік проживає їх рідна дитина.
Тут нї пташки не сьпівають,
сонце гірше гріє,
Серце рве ся до родини,
мало не зімлїє;
Скарай Боже ворогів тих,
що нас розігнали,
Що нас бідних як в неволю,
в чужий край загнали.
Розлучили нас з родинов,
від тата, від мами
Самі сидять в нашім краю,
тай кують в кайдани
Людей наших; вже стиснули
в свої руки всю нашу родину.
Терпить вона нещаслива,
терпить до загину.
І просить ся і молить ся,
нич не помагає,
Покидає свою рідню,
за море втїкає.
І тут ходить мов заспаний,
тяжко нарікає,
А часом то і заплаче,
як все пригадає.
Не вміючи по анґельски читати,
писати,
Запрягаєсь як до плуга,
та стає орати,
І так кождий з нас з дня на день
тутенька бідує,
А ще прийде сякий-такий,
тай „наґадемує”
А єще і „відсикує”, тай не дасть робити,
Наганяє го до краю
„до двора служити”.
Тож стане він, та думає,
що має робити,
Ту недобре, там ще гірше
„по дворах служити”.
Вертає ся до „формана”,
та стає просити,
Рідним татом називає,
щоб дав заробити
Щоб так наші вороженьки
карки поломали
О тогди-б ми цїлим гуртом
до дому вертали.

Гнат Дячук.

КАЛЄНДАР.

МАЙ.

н. ст.	Дні	Руські сьвята
23	Четвер	Симеона
24	Пятн.	Мокія
25	Субота	Епіфанія
26	Неділя	Зелені Сьвята
27	Понед.	Пресьв. Тройці
28	Вівтор.	Пахомія
29	Середа	Теодора і Мод.

НОВИНКИ.

Запис на „Рідну Школу“. Залужний, селянин тернопільського повіта записав на „Рідну Школу“ 1000 корон. Се дійсно зворушаючий примір жертволюбивости селянина, який зрозумів красше ідею „Рідної Школи“ чим деякі наші інтелігенти. Сю жертву належить приписати енерґічному комітетови „Рідної Школи“ в Тернополи. — Рівнож повітове товариство кредитеве жертвувало на ціль „Рідної Школи“ квоту 200 корон.

Смерть данського короля. Данський король Фридрих VIII., повертаючи із Ревієри, де був на курації, задержав ся по дорозі в Гамбурґу і заїхав із своєю женою та з трьома наймолодшими дітьми до готелю Гамбурґ Гоф. В готельній книзі записав ся як ґраф фон Кронберґ, тому ніхто із готельної служби не знав, що має до діла з королем Данії. Се стало ся дня 14. с. м. О годині 10.30 вечер того самого дня вийшов король на прохід по місті. Десь в тім часі вийшов з театру др. Селіґман, найславнійший хірурґ Гамбурґа. На сходах одної різниці (butchers shop) побачив він якогось старенького добродія, що сидів там з повислою головою і терпів видимо великі болі. Др. Селіґман приступив до сього старика і спитав, чи може йому в чімнебудь помогти. Він хотів прикликати дорожку, але старець подякував чемно і сказав, що він сам зайде до готелю Гамбурґ Гоф, де хвилево замешкав. Після того недужий підніс ся із сходів і пустив ся в напрямі названого готелю. Та заледви уйшов пару кроків, упав безсильний на землю. Др. Селіґман прискочив до упавшого і переконав ся, що він вже не жиє. Умер скоропостижно на удар серця. Лікар прикликав поліцая, а сей всадив умершого на дорожку і відвіз до найблизшого шпиталю.

Королева Люїза ждала на поворот свого мужа із проходу аж до 2-ої години в ночи. В тім часі вона непомірно занепокоїла ся і повідомила про се управителя готелю. Дано знати на поліцію, а ся почала перешукувати всї околичні реставрації та кофейні, та дарма — короля не мож було знайти нігде. Почали тоді телефонувати по всїх шпиталях і нарешті довідали ся, що в Моряцькім шпиталю находить ся мертве тіло якогось старшого добродія, котрого не мож було ідентифікувати, бо не мав при собі ніяких паперів, а тільки годинник з монограмом „F. R.“ Про се повідомлено королеву, яка заявила з невисказаним болем, що сї дві букви є ініціялами її мужа. Адютант короля удав ся сейчас до названого шпиталю і пізнав в помершім старику свого пана. Він велів відставити потайки тіло короля до готелю, а про трагічну вість повідомив королеву і її діти. Тіло помершого уложено сейчас на вузенькім ліжку в одній з кімнат готелю, а се ліжко увінчали діти покійника рожами. Вдовиця і сироти молили ся клячучи біля сього ліжка через кілька годин. На другий день прибув сюди третий син помершого короля, Гаральд і зараз уложено тіло покійника в домовину та відправлено заупокійне богослужене в присутности королївської родини і служби.

Німецький імператор, добрий приятель короля Фридриха, видав лично поручене, щоби цїлий готель обставлено гоноровою вартою. Тіло помершого відставлять осібним поїздом до Любеки, а звідти на королївськім яхтї „Даннеборґ“ ескортованим одним воєнним кораблем, відвезуть його до Копенгаги. Покійний король Фридрих прожив 69 літ і хорував в послідних часах на серцеву недугу, а крім того на запалене легких і звапнене жил. Панував всього 6 літ. Похорони помершого короля відбудуть ся дня 24. с. м., а до того часу його тіло лежати-мо в каплиці палати Хрістіянсборґ, куди надходять уже сотки всіляких вінців. Король буде похоронений в королївській гробници в катедрі міста Роскільд, віддаленого від столиці о 19 миль.

Коли вістка про смерть короля наспіла до столиці Данії, Копенгаґи, ціле місто покрило ся відразу грубою жалобою. Рівночасно з тим премієр міністрів явив ся на бальконї королївської палати і проклямував нового короля, Христіяна X., найстаршого сина помершого Фридриха. Новий король виголосив з балькону коротеньку промову до зібраного народу, а посім явила ся на бальконі його жінка з двома малими синами. Нарід витав горячо королївську пару, а особлито самого короля, що показував ся людям пораз перший в повнім королївськім строю. Місце перед палатою було так набите народом, що богато потолочено, а деякі помліли. Новий король дістав від пануючих та инших визначних осіб богато кондоленційних депеш, між иншими і від президента Тафта.

Орґанізація турецького повстаня в Тріполісї. Турецький полководець з Тобруку, Етем-баша, подає одному египетському журналїстови в Александрії таку вість про турецьке повстане в Триполісї: „На початку війни сила постійного війська виносила в Триполісї 10.000, тепер збільшено її до 40.000. Всї стоять в боєвій лінії коло Дерни, Бенґазї і Тобрука. Між ними находять ся також Араби. В кождій хвилї може ще станути в боєві ряди 20.000 осіб. Щоденно вступають до війська сотки добровольців. Фанатичні Араби борять ся за вітчину і каліфат до послідної каплї крови. Много з них уже погибло, а з иншими почали ся уже переговори. Але вони не хотять навіть чути про ніякі уступки“.

Що до впливу війни на управу рілї, відповів Етем-баша, що сегорічні жнива будуть лучші, чим попередних років. Одна, каже, часть мешканців веде війну, друга займає ся пільними роботами. До управи рілї визволяють навіть в части і жовнїрів.

Найбільші кораблї. Розмір „Titanic-a“ і „Olympic-a“ лінії White Star Line перевисшать, як доносять німецькі дневники, три найновійші кораблї гамбурсько-американськоі лінії. Перший з них зове ся „Imperator“, дальші два ще не мають ніякої назви. Будуть вони також найскоршими з дотеперішних кораблїв, завдяки приміненю турбін. Німецька преса впевнює, що під зглядом скорости віднесуть вони побіду над всїма кораблями, з поміж котрих „Olimpic“ занимав доси перше місце. Але саме се неумістне суперництво що до скорости плавби є нещастєм. Жертви останної катастрофи були би певно згодили ся навіть пів року довше їхати до Америки, єсли би були знали, що їх жде при шалених переговах. Управа White Star Line сьвідомо виставила на тяжку пробу житє півтретя тисячі людий, коли, як тепер виявило ся, капітанови Смітови обіцяно дві нагороди по 5 тисяч долярів, одну за рекорд в скорости а другу за рекорд в подорожних. Капітан Сміт був би дістав ті нагороди тоді, єсли би при числї подорожних більшім як 2.300 доплив до Нового Йорку хочби о годину коротше, як всї инші кораблї.

Живцем похоронений. В Журавиці перемиського повіта похоронено 15. м. м. тамошного зарібника, який не вмер, лише попав у летарґ так, що люди взяли його за вмерлого. Доперва по присипаню гробу мнимий небіщик пробудив ся та став добуватись зі своєї домовини. Почув се гробар та дав знати сьвященикови; але заким сьвященик прийшов на місце заки відкопано гріб, нещасний чоловік удусив ся. Як відкрили домовину тіло було ще тепле. Справою заняла ся жандармерія. Вина в тім випадку спадає на оглядача, котрий не переконавши ся про смерть того чоловіка не повинен був видати картки на ствердженє смерти і похорону.

В тиґровій клїтці. В однім цирку в Любецї (Німеччина) влїз мимо заборони заряду оден з дозорців до клїтки гарного бенгальського тигра. Звір кинув ся сейчас на него, а між видцями настав страшний переполох і натовп, котрого жертвою упало кілька людий. По тяжкій борбі удало ся кільком дозорцям вирвати товариша з кігтів дикого звіра. Страшно покалїченого дозорця відвезено сейчас до шпиталя, де боре ся зі смертию.

Годівля чапель. Ріжні товариства охорони зьвірят і любовників природи підносять чим раз сильнійші протести проти варварської моди, що нищить безоглядно рідкі роди зьвірят і птахів для прикрашеня капелюхів або суконь. Межи иншими настав великий попит за чапельними перами і загрожує поважно сему птахови. Супроти сего товариства у Франції хоронять чаплї в такий спосіб: Акційне т-во „Sclama“ оголошує конкурс з нагородою 10.000 франків на заложенє промислової господарки, в якій годовано б і освоювано чаплї, як домашні птахи. Стараючий ся о нагороду мусить виказати ся, що має що найменше 30 чапель в першій ґенерації, а 1000 в другій, в освоєнім станї, і що з тих птахів може мати відповідне число пер без убиваня птахів. Розуміє ся, що се причинить ся для охорони сего красного птаха.

Телеґраф без дроту а катастрофи. Льондонські часописи виказують статистику пригод на морю в останнім роцї і зазначують велике значінє телеґрафу без дроту, якому більше як 4000 людий мусить завдячити своє виратованє. Взагалі в тім часї було 542 корабельних катастроф. З того припадає на Анґлію 173, на Злучені Держави 75, на Норвеґію 73, на Францію 33, а по 30 на Швецію і Росію. При тім розбило ся 17 італійських кораблїв, 15 іспанських і 11 данських. Відповідно до цїлої фльоти сьвіта, яка числить 22.000 пароходів і 8.000 вітрильних кораблїв о загальнім обємі 40 мілїонів тон, процент нещасливих пригод досить значний.

Золото в морській водї. Морська вода, крім соли (80 проц.) містить в собі маґнетний хльорок, маґнетний сіркан і полученє йоду, брому, потасу, літу, зелїза і міди, а навіть золота, якого однак є лише 6 міліґрамів в кубічнім метрі, отже так мало, що не оплатилоб ся навіть найекономічнійшими способами видобувати його з морської води. Однак скількість золота у всїх водах землї є така велика, що на кождого жителя землї випадає коло 8.000 фунтів золота вартости около 2.5 мілїона дол. Теперішний цїлий засіб золота в водї монет. штаб і золотих предметів виносить пересїчно на одного мешканця землї ледви 2 дол. мимо сего, що річна продукція сего дорогого металю виносить коло 900.000 фунтів.

Найщасливійша пора житя. Одна анґлійська часопись звернула ся до визначних і звісних в Льондонї осіб з запитом, котру пору житя уважають — найщасливійшою.

На се питанє відповіла звісна суспільна діячка, ґрафиня Варвік, що найщасливійшим уважає час по 30. роцї житя, у деяких осіб по 40. а навіть по 50. роцї.

Славний льондонський актор Bourchier є гадки, що чоловік осягає вдоволенє з житя межи 50-тим а 60-тим роком житя. В тім віцї осягає чоловік потрібний досьвід і можливе для себе до осягненя суспільне становище. Хто до 50-ого року житя не осягне наміреної цїли, повинен її понехати, бо се є доказом, що до сеї цїли не може він дійти. Bourchier додає, що першою условиною осягненя чогобудь в житю є здоровлє, необходиме в борбі о запевненє собі становища.

Політик Роберт Перкс каже, що найщасливійшим чоловіком є оптиміст.

Письменица Блянд каже, що найщасливійшим є дитячий вік, бо дитина не знає правдивої журби, анї не поносить ніякої одвічальности за свої діла.

Посол В. Крук є знова зовсім противної гадки; дитиньство своє згадує з жалем, а найщасливійшим віком уважає час по 70-тім роцї житя.

Взагалі більшість тих, що брали участь в анкетї, годить ся на се, що найщасливійшим віком є старість.

З нутра землї.

I.

На границї холодного царства, між скандинавським півостровом і скованою вічним ледом Ґренляндією, розкинув ся понурий і пустинний остров Ісляндія. Усюди, куди лиш не глянь, видніють ся тут купи вулканічного каміня і застиглі потоки ляви, а з найвисших верхів острова сповзають великанські та величаві ледівцї. Кітловини заповнені болотами, і тільки на полуднї Ісляндії розкинули ся прегарні луки, одиноке жерело істнованя не дуже вибагливих жителїв півночи.

Приближаючи ся до того острова, ви побачите поперед усього, блеск його нагірних ледівців. Перед вами великанська могила окутана осліплюючо — білим покривалом, з під якого то тут, то там зарисовують ся чорні члени мертвого великана. Небо закрите темними хмарами. З острова віє холодом. Острі вершини окутаних ледом гір, взносять ся до зелізно-сїрого неба і никнуть там в темній глубинї хмар. Понура картина не збуджує поетичних настроїв: глядача огортає одно тільки почуте: йому холодно, він мерзне...

І чим більше ви знакомите ся з тим дивим закутком землї, тим холоднїйша і мертвійша видає ся вам його понура природа. Що загнало чоловіка в ті дебри? Що заставило його поселити ся в біднїй країнї, киненій серед полярних ледів і підземної ляви? Зима тут сумна і понура: сонце сьвітить лиш по кілька годин в день. Весна приносить з собою мало потїхи. Не почуєте ви тут веселої піснї жайворонка анї щебетаня ластівочок. що повернули з теплих країв; анї не побачите ви тут розцвитаючої зелени дерев; їх тут в Ісляндії цїлком нема. Де-не-де стрінете хиба бідолашну миршаву березу: та і вона не виглядає на дерево; се якийсь мізерний і дрібний кущ. І тільки зелені луки, що розкинули ся по долинах, оживляють мертву картину. Не богато в Ісляндії й животини; тільки птицї водять ся тут в безчисленім множестві.

Як говорить переказ, в глубоку давнину Ісляндія була більше населена і більше цвитуча. Причина її смутного і нужденного вигляду лежить, цїлком можливо, не тільки в суворім і холоднім кліматї, скілько в безперериваних вибухах її вулканів; в протягу 1.000 лїт там було більше 50-ти таких страшних вибухів, що цїлковито спустошили остров.

Своїми частими вибухами відзначає ся гора Гекля, розположена в полудневій части Ісляндії, недалеко від морського берега. Страшний вулканїчний вибух 1766 року покрив цїлу околицю грубим покладом попелу румовиска і ляви. Попільний дощ розсипав ся на 240 кільометрів в околици а воздух був так затемнений, що в більшій части острова не можна було бачити предметів навіть і в близькім віддаленю. В скорі потім поляла ся із кратера вулкана лява, а за нею вибухла струя води, яка закінчила вибух.

В 1845 році сильний вибух вулкана розбив на куски і розсїяв по острові вершок Геклї, і її висота зменшила ся на більше як 70 сяжнів! Потік ляви мав 25 кільометрів довжини а від 7 до 13 сяжнів ширини. Та, здаєть ся, ще більше спустошеня нанесли попіл і каміня, котрі викидав в страшеннім множестві вулкан. Вибухи Геклї часто спричиняють таяне снїгу і леду, які покривають вершок вулкана. Шалені потоки ляви пливуть по скалах і, пориваючи величезн, камінюки, засипають ними поля. Свист і шипінє води, лоскіт плавучих камінних обломів і враз з тим огненні ріки ляви — все те переносить нас в ту страшну епоху, коли на Кавказї гора Казбек і Ельбурс потрясали і наводняли огненими потоками зледенїлу околицю.

Та більше всього, гибелї і спустошеня наносять тї потоки ляви, які виливають ся прямо із щілин прорізуючих Ісляндію. Такі щілини, чи краще-б назвати розколини, тягнуть ся на кільканадцять кільометрів вадовж і на цїлій довготї розливаєть ся розтоплена огняна маса, то цїле море ляви, що все поглочує і нищить все на своїй дорозї. Один із найстрашнїйших вибухів того рода, був 1783 року. Проснула ся з вікового сну величезна щілина Скаптар в полудневій Ісляндії. Вибух той тягнув ся три місяцї, потоки ляви мали до 50 кільометрів довжини при 25 кільометрах ширини. Глубина тих огняних рік досягала 15 сяжнів! Огняні маси покрили поверхню на 900 квадратових кільометрів (т. є 30 кільометрів в здовж і 30 в ширш). Страшенний той вибух вартає, щоби близше з ним познакомити ся.

Зима і перші дни весни 1783 року відзначали ся якоюсь надзвичайною лагідністю. При кінци мая довкола зловіщої щілини „Скаптар" показав ся синий туман. З початком червня наступив сильний землетрус. 8-го дня необхитний стовп диму, що появив ся в північній части тої гірської місцевости, став нести ся в напрямі заселеного полудня, огортаючи мракою і тьмою цїлу околицю. На другий день сипнув вулкан хмарою попелу а на ледяних височинах гір, замиготїли блискавицї. В тім-же часї ріка Скапта, найширша з ісляндських рік, виступила з своїх берегів і, заливши рівнину горячою, вонючою водою, повною вулканїчного пилу, митю зникла десь під землею. Було ясно що з відкись з гір, де неступила ще ні одна людська нога, справив ся в діл потік ляви і перемінив воду в пару. Коли вибух буде продовжати ся далї, то лява досягне моря, а се грозить гибілю людям, що тут поселили ся.

Минуло два днї — і лява справдї ринула коритом щезлої ріки і заповнила його по береги, потім виступивши з них, розлила ся по цїлій низистій околици і, занявши собою, як скатерть торфову рівну поверхню, кинула ся в велике озеро. Його води почали перемінювати ся в пару і зі страшенним шипотом і свистом уносили ся у воздух. В кілька днів по тім озеро буквально вигоріло. А лява все напливала і спадаючи по крутих скалистих обривах, творила палаючі лявоспади. Вітер ніс цїлий град каміня і хмари пари. Страшенний вибух огнених мас продовжав ся до місяця серпня і ся страшна катастрофа закінчила ся сильним землетрясенєм. По сім тут і там видніли ся горячі болота, на кілька кільометрів довгі і широкі. Шкода, нанесена вибухом, була навіть дуже велика в тій малозаселеній місцевости. Цїлий рік після того воздух Ісляндії був наповнений хмарами пилу, через який з трудом продирали ся лучі сонця. Погибла вся мізерна ростинність; поля залиті були лявою. Не було чим кормити худобу і населенє гинуло з голоду. В протягу одного року із 47.090 жителїв острова умерло більше як 9.000.

Цїла Ісляндія — один величезний вулкан, що в непамятні часи висунув ся з нутра океанів і покрив ся множеством щілин, кратерів і вулканїчних стіжків. Її поверхність постепенно підносить ся від морського берега ід серединним частям острова, де й находить ся підвисшена площа до 300 сяжнів висоти. На такім то підсмі розмостили ся „йокули", с. є. ледяні вулканїчні гори. На склонах і вершинах їх находять ся все димлячі кратери; а від часу до часу із нутра їх доносить ся свист і шипінє. Низше, у підставі тих гір, лежать горячі болота; чорно-синя їх маса безперервно кипить, від часу до часу підносить ся більшими бульками і, пукаючи, прискає на 2 до 3 сяжнів високо. Рядом з ними сунуть ся ледівцї; тут і там стискають ся вони своїми руками в прохолодні озера і творять тут мальовничі стіни і зводи, по яких стікає вода шумними каскадами. Величезні маси води скупляють ся тут і там у видї сумних озер, і так проникають під землю; спускаючи ся по щілинах, досягають вони розтопленої маси і звідси вертають ся на поверхню в видї горячих і кипучих жерел, які в многих місцях острова прискають високими фонтанами. Фонтани тї називають ся там ґайзерами.

Найзамітнїйший із таких жерел — Великий ґайзер находить ся в полудневій части острова близько вулкана Геклї. Він є посеред розлогої рівнини, що розкинулась до самого моря, і никне там в надбережних болотах; рівнина та покрита зеленим коврецем трави, і цїле множество більших і менших рік вєть ся по ній срібними лентами. Уже з далека побачить мандрівник підіймаючу ся то тут, то там білу пару і могучі стовпи диму, що клубами вють ся в гору. Та скоро перед ним розвертає ся в цїлій своїй величи картина кипячого ґайзера.

Ви бачите величезний білавий мар морно-скляний стіжок; на його вершинї — кітловица, наповнена чистою, як хрусталь, водою; по склонах вють ся три сліблисті ручаї. Все тихо і спокійно. Та ось роздаєть ся підземний лоскіт, ніби гуркіт починаючого ся вибуху... Погремить і перестане... Потім повторяєть ся, знов сильнїйше і сильнїйше. Вода в кітловині надимаєть ся, появляють ся баньки ґазів, розпукають ся, і вода трискає на кілька метрів в гору. Потім все стихає; густа біла пара огортає і стіжок і кітловину. Проходить година, деколи 20 хвиль, і явище повторяєть ся в тім самім видї. Та зараз по тім всьо змінюєть ся. Із глубини роздаєть ся страшний лоскіт, вода в кітловині крутить ся, як у варі; в середині появляєть ся величезна банька пари. Іще кілька хвилин, а із нутра землї витрискає величава водяна струя вона підиимаєть ся на 100 метрів в гору і розсипаєть ся осліплюючим білим пилом; водяні брызки не вспіють досягти землї, як вибухає друга струя, за нею — трета; з кождим разом вода підіймаєть ся все висше і висше. Чарівна картина! Водяні струї розлітають ся у всїх напрямках, розсипають ся по боках, описуть півкруги, несуть ся в гору, з шумом і свистом, ніби ракети підчас „фаєрверка". В глубині роздаєть ся ще глухий удар і враз з цїлою масою каміня вириваєть ся остання найсильнїйша струя. Всьо стихає... явище зникає, ніби чарівний сон перед ранним пробудженєм. Коли вітер розвіє густу пару і вода стече по склонах стіжка, перед вашими очами остаєть ся лиш кремінистий стіжок, а на його верху кітловина, та тепер не має і крихітки в ній води; по середині тої кітловини ви бачите отвір: глубокий канал веде в нутро землї: в нім стоїть тепер вода тихо і спокійно. Мине година, — знов почуєть ся лоскіт, начнеть ся клекіт і шипінє води, щоби закінчити ся таким же величавим видовищем... Дика і понура Ісляндія; страшенні труди і злиднї товаришать мандрівникови по тій країнї; та чудесна картина вибухаючого ґайзера в повнї нагороджує мандрівника за всї невзгодини, які він перетерпів...

(Дальше буде.)

„SVOBODA" (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

ANTHONY CURKOWSKY, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

K. KIRCZOW, manager
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.

The largest circulation throughout the United States, Canada and Europe. The only advertising medium. Rates furnished on application.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

„СВОБОДА"
часопись для руського народа в Америці і орґан „Р. Н. Союза", виходить що тижня в четвер і коштує:

в Америці на 12 місяців $2.00
до старого краю на 12 місяців ... $2.50
в Америці на 6 місяців $1.00

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Адреса:
„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Число телефону 498.

Гроші треба посилати в реджистрованім листі, або через експресовий або почтовий моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтаря або аґента на експресовім офісі, пішліть на нашу адресу, бо без того ми не годні грошій дістати.

Боронім руських імміґрантів!

Послідними часами ми кілька разів звертали увагу нашій заморській Україні на сю грізну небезпеку, яка надтягає зі сторони американських шовиністів, які хотіли6 замкнути тутешні порти перед всякою еміґрацією.

Перед пару тижнями опять внесено в Палаті Послів та в Сенаті два „білі", знані під іменами „Dillingham Bill" і „Burnett Bill". У них жадає ся, щоби кождий імміґрант, заки зістане припущений на землю Злучених Держав передовсім виказав ся сьвідоцтвом приналежности. Се, після слів внескодавця, має служити до сего, аби еміґраційні власти могли провірити тотожність імміґранта та мали нагоду відразу виключити усякого такого, що з якихсь причин не хоче чи не може їхати під своїм власним іменем. Другий „біл" жадає, що заки допустять ся імміґранта на сушу, він мусить зложити перед комісією іспит, що вміє читати і писати принаймениче у своїй рідній мові. Всякий імміґрант котрий має більше як 16 літ а є неграмотний, має бути безпардонно відсланий з поворотом і недопущений на землю Злучених Держав.

Кромі сих двох „білів" вніс ще до одного з них сенатор Root „поправку", жадаючи депортована кождого імміґранта, який в якімнебудь краю брав удїл в заговорі в цїли повалення там істнуючого правительства.

Всї „білї" викликали в цїлих Злучених Державах шалену бурю протестів. Усї неанґлїйські народи, без ріжниці на національні ріжниці і ворогування станули рамя при рамени і ґрімко понесли слова протесту до Вашинґтонського капітолю. Протестаційні віча відбувають ся все ще, а ухвалені резолюції з тисячами підписів шлють на руки послів, жадаючи, щоби сї в інтересі найбільшої і найчисленнїйшої верстви населення не допустили до ухвалення сих „білів".

Якаж небезпека грозить нам, Русинам, на випадок, коли сї „білї" стануть правом?

Передовсїм сьвідоцтво приналежности. Таке сьвідоцтво видає громадський уряд, а які є по найбільшій части наші громадські начальники, про се, здаєть ся, не треба писати. Кромі сего громадські уряди остають під террором польских старостів. І коли такому „польскому крулікови" подобає ся, то він не позволить видати ні одного сьвідоцтва. Що так буде, маємо найлїпший примір в послїдних часах з зарібковою еміґрацією до Прус. Десятки тисяч наших робітників не можуть допросити ся видачі вимаганих німецьким правительством документів, бо „ґорлїві" пан староста дістав приказ подбати про се, аби польська шляхта не стратила дешевого робітника. Руські посли вносили вже в тій справі інтерпеляції у Відни. І щож з того? Правительство відповіло, що руським робітникам не діє ся ніяка кривда, ще й закинуло руським послам в живі очи брехню, і по всїм!

І руському робітникови, який не міг допросити ся потрібних до Прус документів, лишила ся отвором дорога до Америки. Та тепер, коли сї оба „білї" ухвалилиб, колиб вони стали обовязуючим правом, сталоб ся з еміґрацією до Америки те саме, що і з зарібковою еміґрацією до Прус: вона зісталаб здана на ласку і неласку польскої шляхти і їх органів.

Наші братя в Галичині, притиснені до краю нуждою, обдирані до есемої шкіри податками і драчками, глядять тужним оком в сторону богатої Америки і з надією у серци їдуть сюди, аби попрацювавши тут рік-два полїпшити свою долю в ріднім краю. Тільки від нас самих залежить не допустити до сего, аби сї надії наших братів, аби сей їх одинокий ратунок не зістав відсунений в країну нездїйснених мрій і недосяжних снів. Ми не сьмієм допустити до сего, аби руський народ зістав засудженний на вічних невільників польскої шляхти. Ми не сьмієм допустити до того, аби з обох „білів" дістав ся в руки галицької шляхти острий меч, що перетявби раз на завсїгди імміґрацію руських нуждарів до Америки! Проч з обома „білями"!

Другий „біл", жадаючий іспиту з читаня і писаня від кождого імміґранта, рівнож болючо звертає ся проти руської імміґрації. Завдяки системі польських верховодів в Галичині між нами стрічає ся чи не найбільший процент анальфабетів. І сї всї, що не з власної вини, але з вини тих, що мають в Галичині власть, не уміють читати і писати, (бо не мали де научити ся), сї всї мають бути недопущені до Америки. Не забуваймо, що звичайно се суть найбіднїйші. найбільше потребуючі. Богато з таких, прибувши до Америки, при добрій волї і охотї на чужій землі, виучували ся свого письма, набирали ся тут просьвіти, а дивлячи ся на житє-бутє других народів, учили ся цїнити своє людське достоїньство. І вони вернувшу до рідного краю, не давали ся уже уживати за слїпе оружіє польській шляхтї, але ставали в ряди борців за народні права. Для найтемнїйшого, неписьменного елементу з Галичини, Америка ставала за школу, правда, нераз тверду і немилосерну, але загально хосенну в своїх наслїдках для Галичини.

Се не повинно змінити ся. І тому ми повинні здїлати все, що лиш в наших силах, аби повалити оба „білї".

Про „поправку" Root-а нема що й говорити. Такого ультра-реґроґрадного свиньства не було ще в Америцї. Навіть така на скрізь полїцейська держава як Німеччина не важилаб ся щось подібного предложити до ухваленя. В разї принятя сеї „поправки", перестануть Злучені Держави давати притулок на своїй земли політичним збігцям а стануть низьким орудієм полїцейських шпигів чужих держав.

На нас лежить отже тяжкий обовязок не допустити до ухваленя усїх тих змірених проти нашої імміґрації законопроектів. Зробити се можемо дуже легко, а именно, коли прилучимо ся до акції, яку почали вже всї чужомовні народи в Америцї. Ось тут подаємо готовий текст протесту чи-то резолюції. Він звучить:

Resolution adopted at a meeting of ....
held in ....1912.

WHEREAS: There are now pending in the House of Representatives two measures known as Dillingham Bill, (S. B. 3175) and the Burnett Bill, (H. R. 22527) both of which provide that a literary test be applied to all immigrants entering the United States, and

WHEREAS: The Dillingham Bill, in addition to a literary test provides in Section 18 thereof that all immigrants be required to carry with them a certificate of identity, and

WHEREAS: Those measures are so un-American in spirit, so inhuman in its effect as to practically mean the closing of the gates of America in the faces of those worthy immigrants who seek shelter in the United States from religious and political prosecution, and

WHEREAS: We believe that such restrictive legislation will seriously hamper the proper development, of our country and retard its commercial progress therefore be it

RESOLVED that we hereby protest against the passage of Senate Bill §3175. and House Bill §22527 and that we earnestly appeal to our representative in Congress to use every legitimate means at his command for the purpose of defeating these two measures Be it further

RESOLVED, that a copy of these resolutions be forwarded to the President of the United States and to our representative in the Congress of the United States.

IN WITNESS WHEREOF we have hereunto set our hands and seal this ....day of May 1912.

.... Pres.
.... Sec.

У нашій мові отсе булоб:

Резолюції ухвалені на мітінґу ....
який відбув ся в ....
дня .... 1912.

Позаяк так в Палаті послів як і в Сенаті предложено під пору два законопроекти, відомі під іменем біл Ділинґама (S. B. 3175) і біл Борнета (H. R. 22527) і які жадають утвореня і приноровленя іспиту для всїх імміґрантів прибуваючих до Злучених Держав і

Позаяк законопроект Ділинґгама в додатку до іспиту в роздїлї 18-ім домагає ся від всїх імміґрантів посїданя і предложеня сьвідоцтва тотожности і

Позаяк сї оба законопроекти суть своїм змістом не-американські а своїми наслїдками нелюдські, позаяк вони в сути річи означають замкненє брам Америки перед пожиточними імміґрантами, які глядують захисту з Злучених Державах перед релїгійними і полїтичними пересліданями і

Позаяк сьмо переконанія, що таке ограничуюче законодавство противить ся правильному розвоєви нашого краю і стає великою перешкодою поступови в торговлї — тому отсим ухвалюємо і протестуємо проти переведеня законопроекту в Сенатї (3175) і законопроекту в Палатї Послів (22527) і рішучо взиваємо наших представителїв в конґресї, щоби вони ужили всїх правних способів, аби тї два законопроекти відкинено, та

жадаємо, аби копію отсеї резолюції предложено президентови Злучених Держав і нашим заступникам в Сенатї і Конґресї Злучених Держав.

В доказ чого понизше притискаємо нашу печать і кладемо власноручні підписи дня..................мая 1912 року.
.... предс.
.... секр.
(Місцевість) (Стейт)

Отсю резолюцію по анґлїйськи (по руськи не треба) нехай кождий секретар відділу Р. Н. Союза перепише на аркуши чистого паперу. З самого початку, по словах: „meeting of"... треба написати по анґлїйськи назву брацтва чи товариства, яке висилає сю резолюцію. По словах: „held in"... написати імя міста і стейту та день і місяць мітінґу. Опісля нехай предсїдатель і секретар відділу підпишуть ся власноручі і засомотрять документ печаткою. Так виготовлену резолюцію належить як найскорше післати до відповідного члена конґресу вибраного з того дїстрікту де находить ся протестуюче братство.

Отсе є і вся робота, якої жадаємо від патріотичних урядників наших відділів. Присилувати до неї нікого не можемо, та і сконтролювати, чи хтось її зробив, чи з лїнивства або байдужности не зробив — не в наших силах. Але з другого боку ми сьвято переконані, що наша Русь вже на стільки дозріла, що оцінить достаточну страшну, грозачу нам небезпеку, і як один муж поспішить її відвернути.

Не взиваємо нашу суспільність до скликуваня масових віч, як се роблять Поляки, Литвини, Німцї і другі, бо се вимагає і довшого часу і получене з більшими коштами. Ми складаємо оборону наших братів в руки сьвідомих урядників Відділів Р. Н. Союза, і віримо, що тї сповнять охотно, точно і скоро вложений на них народний обовязок.

Тому до дїла: боронїть руських імміґрантів!

Некультурний звичай.

Наші американські Русини мають чимало таких звичаїв, за які треба соромити ся кождій хоч трохи осьвіченій людині. До таких некультурних звичаїв належить між иншими захованє нашої публики на салях підчас всіляких театральних вистав. Ви тільки підіть коли на туку руську „кумедію", станьте собі тихенько з боку і приглядайте ся поведеню тих людий, котрі за „кводра" прийшли подивити ся на руський „триятер". Перше, що вам упаде в око, то є ославлена руська точність. Представленє має розпочинати ся „точно" о годині 8-ій, а на салі нема в тім часі не тільки гостий, але й самих „панів" комітетових. Геть-геть по означеній на програмі порі починає злазити ся, мов раки або слимаки, шановна руська публїка. Руські „лейдіс" не можуть в жаден спосіб знайти собі догідного місця, бо одно трохи за близько, а друге знов за далеко від сцени. Руські „джентельмени" крутять ся безперестанно по салі з накритими головами і з невідступним циґаром в зубах. Деякі панове стоять собі на найвиднійшім місци із склянкою в руках і потягають від часу до часу „національне" американське пиво.

„Точно" о 10-ій годині (иноді навіть пізнійше) підносить ся заслона і починає ся та правдива руська „кумедія". На сцені зявляють ся актори і виголошують (частенько лиш повтаряють за суфлєром) свої ролї. Саме тоді розпочинає ся на салі живий руський рух. Гарна половина руського роду шукає наперед за своїми крісламн, а відтак розговорює собі любенько і солоденько аж до самісінького кінця „кумедії". Вридка половина руського роду запалює нові циґара та папіроси, садовить ся з великим галасом на свої місця і... віцує, або — як кажуть наші Американці — пускає фони. На салі уносять ся густі клуби смердячого диму, дітиска ревуть як наняті (мабуть з невиносимої задухи), а між тим хіхиськами старшої братії доходять до зеніту. А актори грають тай грають... Грає иноді й орхестра, на сцені гарно сьпівають, але усе те не виправдує руської публики з рівноваги; вона має свою „екстра" забаву. Як на сцені скачуть та сьміють ся, то й публика сьміє ся, а як на сцені сумують та плачуть то публика також сьміє ся. Страх, що за веселий народ тії Руєначки!. Коли представленє затягнеть ся трошки довше (усе те з вини публики, що не вміє примінити ся до назначеної програмою пори), то людиска тупають завзято ногами, щоби як найскорше кінчити, бо має бути „величавий" баль! Ну, за щож чоловік дав аж цілого „квода"? Чи сама руська „кумедія" вартує таку суму гроша? „Величавий баль" — то ґрунт, а проче се лиш непотрібний додаток!

Прочитавши повисші стрічки, постав себе, шановний читачу, в положенє хоча такого бідного „комедіянта", який на сцені виговорює свої печінки. Ти може не знаєш, що він вчене ті „кумедії", якою ти в своїй несьвідомости помітуєш, забирає нераз кілька місяців дорогого часу. Якеж у тебе серце, що ти не хочеш пошанувати людської праці і доброї волі тих одиниць, котрі всеж таки не для себе трудили ся?! А скажіть, добрі люди, чи можливо акторови говорити тоді, коли публика кричить, або чи можливо йому сьпівати пісню тоді, коли на салі не видно ся від диму?

Ей люди, люди! Чому ви такі некультурні і то у своїй — так би скати — хаті? Піде наш чоловік на жидівський „мувінґ пікчер", то заховуєть ся там, як всі цивілізовані люди: тихо, прилично, смирно. Якже та сама людина покаже своє лице на виставу своєї рідної штуки — ого! вже тоді вилазить шило з мішка... І яку моральну вартість має такий чоловік, що чуже шанує, а своє обплювує?

Нарікають нераз наші непросьвічені люди, що руська інтеліґенція усуваєть ся від них, не дає їм ніякого проводу. І чи маєте ви, панове невдоволені, право нарікати в тім случаю і в таких обставинах на свою інтеліґенцію? Чи не заболить сю інтеліґенцію серце, коли вона бачить, що ви не хочете чи не умієте пошанувати її праці, а просто глузуєте собі з неї? То інтеліґенція має учити і давати представлення на те, щоби ви на тих представленях робили собі свої недорічні та недотепні „фони" і заховували ся як в старім краю пастухи на толоці? — Ні! Такої диковини цивілізована людина знести не може!

„Кумедія", „триятер" — говорять наші простачки. А чи знаєте ви, люденькове, що то таке той „триятер"? Театр — се сьвятиня штуки, се храм, у якому падає зі сцени, наче з церковної проповідниці, живе людське слово, що учить присутних більше ніж мертва книжка, більше ніж звичайна бесіда людська. Найшляхітнійші слова найлїпших бесідників та проповідників не западуть у душу людини так глубоко, як слова тих одиниць, котрі промовляють до нас із сценїчних дощок, і котрих ми називаємо грубо „комедіянтами". Яке значінє має театр на вихованє суспільности, про се знає кождий цивілізований народ, і з тої власне причини галицькі Поляки так завзято противлять ся будові руського народного театру у Львові.

Маємо повну надію, що отсї наші слова не впадуть горохом об стіну. Хочемо вірити, що наші люди закинуть нарешті сей поганий звичай, про який тут говорило ся. Про се повинні подбати в першій мірі аранжери всіляких вистав, а дальше члени комітету, який займаєть ся порядками на театральній салї. Найперша річ, то початок представлення о назначеній порі. Хто пізно приходить, сам собі шкодить, а за недбальство і неточність „пізних Іванів" не повинні терпіти ті, що вірять у друковане слово. Як точно, то точно! Дальше повинно зважати ся, щоби підчас гри нікого не впускати на салю! Хто спізнив ся, нехай жде в кутику аж до кінця даного акту. На павзі можна буде опізнившіх ся гостий порозсаджувати на призначені місця, а так ніхто із глядачів не потерпить через чиєсь-там недбальство. По салі не вільно (навіть в часі перерви) „спацерувати" з накритою головою і не вільно в жаден спосіб курити циґар та папіросів! Таке грубе поведене гіршить молодіж і обиджає культурнійших гостий. Театр — не коршма, а кому в театрі не хочеть ся бути, нехай на павзі вийде з салі і зробить з собою, що йому вгодно. Підчас представлення треба заховувати ся тихо і слідити добре за акцією штуки. Коли на сцені показують або говорять щось сьмішного, то сьміяти ся можна, але не на ціле горло і недовгий час. Найбільше разить інтеліґентного видця сьміх не в пору. Бо що може бути сьмішного прим. тоді, коли на сцені плачуть з якогось горя. Адже на сцені представляють жив людське житє, так як воно водить ся між людьми справді. А чи годить ся воно танцювати на похороні, а плакати та сумувати на весілю?...

Новинки.

Полагодженє страйку. Дня 18 с. м. відбула ся в Wilkes Barre, Pa. конвенція майнерів твердого угля, на якій принято до відома і потверджено угоду, заключену між членами тіснійшого комітету майнерів, а відпоручниками копальняних компаній. Обради сеї конвенції тревали 5 днів. Із 387 майнерських делеґатів 323 заявили ся за принятєм угоди, а тільки 64 за її відкиненєм. Вслїд голосованя приняли збори з великим одушевленєм, хоч вже передтим було певне, що більшість делеґатів голосувати-ме за ратифікованєм угоди. Ухвалено внесенє, на підставі якого члени субкомітету майнерів мають право підписати нову угоду, і поріщено, щоби всі майнери явили ся в найблизшу середу до праці. Угоду підписано минувшого понедїлка, а вчера по всіх копальнях розпочала ся на ново перервана через 7 тижнїв робота. Пенсильванійські майнери твердого угля, числом около 200 тисяч людий, покинули — як звісно — свою роботу 31. марта с. р., бо з тим днем скінчила ся була стара угода майнерів із властителями копалень. З рамени майнерів вибрано зараз тіснійший комітет, котрий на чолі із президентом майнерської юнії Ґвайтом розпочав переговори із комітетом копальняних компаній. Сї переговори тягнули ся близько три тижні, наперед в Ню Йорку, а відтак в Філядельфії. Нарешті заключено угоду, яка вправді не обнимала всіх бажань майнерів, але все таки давала їм деякі полекші та невеличке підвисшенє платнї. Осібна комісія майнерів, зложена з 10-ти членів, не хотїла сперву ратифікувати сеї угоди, але роздумавши сю справу докладнійше, прийшла по кількох днях до переконаня, що все таки ліпше щось, ніж нич. Скликано сейчас конвенцію, вибрано делеґатів, і остаточно поріщено подавляючою більшістю голосів вернути до праці. — Через сім тижнів страйку прийшло було в деяких місцевостях до пролива крови. В розрухах убито кілька осіб, а покалічено кількадесять.

Погибли голодовою смертю. Пароплав лінії Ґвайт Стар (тої самої, до котрої належав потонувший „Титанік") „Оceanic" прибув 16. с. м. рано до нюйорського порту і привіз з собою ще одну страшну вість про катастрофу „Титаніка". Іменно в понедїлок пополудни дня 12. с. м. перший офіцир „Оцеаніка", що стояв на містку сього парохода, доглянув на дві милі від корабля якусь лодку, що колисала ся по водах океану, який був тоді майже цілком спокійний. Офіцир взяв до рук побільшаючі шкла і переконав ся, що на лодці находять ся три мужеські трупи. Післав сейчас по капітана, а сей велїв спустити на воду один човен і виправив на нїм шість моряків під проводом третого офіцира по сю блукаючу лодку. Сїй виправі приглядали ся з великим смутком численні пасажири. Вони бачили, як човен приплив до лодки, задержав ся малу хвильку, а відтак назад вернув ся, оставляючи лодку враз з трупами на своїм місци. Повернувшого офіцира засипали люди численними питанями, але він не відповідав нікому, а тільки удав ся поспішно на капітанський місток. По хвилї капітан призвав до себе корабельного лікаря і видав йому якесь порученє. Лікар забрав з собою три полотняні мішки, в яких хоронить ся померших на морю, всїв з кількома матрозами до човна і поплив до опущеної лодки. Через побільшаючі шкла було видно виразно, як моряки порали ся коло трьох трупів. Вони вложили кожде тіло в осібний мішок і познимали шапки. Лікар відчитав молитву за померших, а посім усі три трупи спущено на дно моря. Аж доперва по сїй сумній церемонії довідали ся пасажири „Оцеаніка" від повернувшого лікаря, що ті три мужчини, яких що йно похоронено, погибли страшною голодовою смертю. Сьвідоцтвом того являєть ся пошарпане ніхтями полотно, що окривало ратункові пояси, і погризений зубами корок тих поясів. Лікар пересьвідчив ся, що ті нещасні люди жували справді корок, щоби тим способом заспокоїти свій голод. Деякі річи, найдені на лодці, вказують, що там було з початку більше осіб, але вони померли певно скорше від других, а оставші при житю викинули їх тїла в море. Між ними мусїла бути і якась женщина, бо на лодці знайдено жіночу обручку з написом „Edward to Gerda" і з якимись невиразними цифрами, що означали мабуть день слюбу чи заручин.

Із повисшого слїдує, що капітан „Карпатії" Ростром поповнив страшну помилку, коли, по виратуваню блукаючих по морю пасажирів „Титаніка", заявив, що визбирав уже всї лодки, які належали до потонувшого корабля. Лодка придибана на повнім морю „Оцеаніком" є найліпшим сьвідоцтвом сеї помилки.

Під колесами трамваю. Се стало ся минулої неділї около 6-ої години пополудни, на улиці Ґренд в Джерзи Сіти, Н. Дж., о пару кроків від будинку Р. Н. Союза. В прилягаючім до сеї улиці парку находило ся чимало людий. Нараз позривали ся всї і почали глотити ся біля переїзджаючого трамваю. „Що стало ся? — питали одні. „Дитина під стріткарою!" — відповідали другі. І справді, між передними колесами трамваю, під самими моторами лежав кричучи півпятилітний хлопчина Івась, син Семена Млинарика. Його тіло так було придавлене моторами до землі, що люди мусїли аж підносити трамвай, аби його звідти видобути. Що дитина вийшла із сего випадку лише з покаліченою головою і одним зломаним ребром, се вже справді треба вважати чудом. Хлопчину зараз віднесено до сусїдного лікаря, а сей перевязав йому рани і віддав опісля в руки опечаленої матери, яка понесла його до свого дому. Кажуть, що хлопець біг на улицю за кулькою, якою бавив ся із своїм старшим братом та з другими дітьми, і через необережність дістав ся під трамвай. Чи винуватий в тім случаю і моторман сього трамваю, ще поки-що не знати, але що родичі покаліченого хлопця завинили, о тім не може бути двох гадок. Сеж була неділя, вони обоє сиділи дома і може навіть весело забавляли ся, а діти пустили самопас, оттак на божу волю... Будуть тепер і вони самі і тругі батьки та матери мати науку, що діти не песята, яким вільно блукати по всім усюдам без нїкого надзору.

D120

Добре обловили ся. Недалеко міста Гатісбурґ, Мисс. невисліджені доси бандити напали дня 15. с. м. на експресовий поїзд компанії Queen & Crescent і зрабували суму около 200 тисяч долярів. З достовірного жерела доносять, що з огнетревалої каси, яка находила ся у пакунковім возі, а яку бандити розсадили динамітом, забрали злочинцї більше ніж 30 пакунків гроший. В однім такім пакунку було банкнотів на суму 140 тисяч долярів.

Нові книжки і видання.

Маруся. Повість. Написав Григорій Квітка Основяненко. Накладом „Українсько-руської Видавничої Спілки". (Літературно-наукова бібліотека. Ч. 12.). У Львові, 1911. Строін 181. Ціна 50 сот.

Кандидат. Комедія в трьох актах. Написав Др. Яків Невестюк. Накладом „Українсько-руської Видавничої Спілки". (Літературно-наукова бібліотека. Ч. 151.). Львів, 1911. Сторін 99. Ціна 60 сот. — Із „Передного слова", написаного д. В. Г., довідуємо ся, що ся пєса написана ще в 1896 р. і була нагороджена на конкурсі галицького Краєвого Виділу. Комедія „Кандидат" надаєть ся до вистави на наших аматорських сценах, бо сценерія її легка, а число дієвих осіб невелике. Акція взята з житя сучасної галицької інтелїґенції, а тема цілком нова.

Вавилонські гимни й молитви. Переклади з поясненями Івана Франка. Накладом „Українсько-руської Видавничої Спілки". (Літературно-наукова бібліотека. Ч. 153.). Львів, 1911. Сторін 80. Ціна 60 сот. — **Зміст:** Передне слово. Вступ. I. Сумерійці і Семіти. II. Написи вавилонських царів. III. Молитви й заклиханя. IV. Покаяні молитви.

Щаслива бабуня. Оповіданя для молодіжи. Том четвертий. Написав Стефан Ковалів. Накладом „Українсько-руської Видавничої Спілки". (Літературно-наукова бібліотека. Серія I., ч. 130). У Львові, 1911. Сторін 145. Ціна 1.80 К. (в оправі 2.30 К.) — **Зміст:** 1. Додержали тайну. 2. Щаслива бабуня. 3. Стріча під хрестом. 4. Дроворуб. 5. Пятка. 6. Волоцюга. 7. Своякп. 8. Памятник на кливі. 9. З книги міра.

Жарти життя. Оповідання. З ілюстраціями. Написав Грицько Коваленко. Коштом „Українсько-руської Видавничої Спілки". Київ, 1911 р. Сторін 193. Ціна 90 коп. — **Зміст:** Народні пісні. Домашня фотоґрафія. Сумна річ. Вишнівська справа. Золотий кухоль. Вічний календар. Море. Хвилина щастя. Чужа хата. Марина занедужала.

Плющ. Роман Ґрації Деледи. Переклав Л. Пахаревський. Накладом „Українсько-руської Видавничої Спілки". Київ, 1912 р. Сторін 150. Ціна 60 коп.

Оповідання. Альфонса Доде. Переклала Марія Грушевська. Видання „Українсько-руської Видавничої Спілки". Київ — Львів, 1912. Сторін 63. Ціна 20 коп. — **Зміст:** I. На новім помешканню. II. Арлезіянка. III. Еліксір всечеснійшого отця Гоше. IV. Партія біліярду. V. Турок комуни. VI. Три перестороги. VII. Остання лекція. VIII. Смерть дофена. IX. Підпрефект серед природи. X. Леґенда про чоловіка з золотим мозком. XI. Діловодчик. XII. Потравка з сиром.

Страждання молодого Вертера. Написав Вольфґанґ Ґетє. Переклала Марія Грушевська. Видавництво „Всесьвітня бібліотека". Київ, 1912. Сторін 132. Ціна 40 коп.

First Annual Report of the Bureau of Industries and Immigration for the 12 months ended September 30, 1911. Transmitted to the Legislature March 6, 1912, as part of the eleventh report of the Department of Labor. Накладом „New York State Department of Labor" Albany, 1912. Сторін 184. — Повнесну книжку видано коштом правительства нюйорського стейту, а саме „Департаментом Праці". Зміст сеї книжки дуже ріжнородний і заосмотрений для яснійшої інформації самома великими картами. Говорить ся там — як се вже видно з самого наголовка — про промисл та імміґрацію стейту Ню Йорк, а крім того про всілякі інституції та права і обовязки, з якими кождий імміґрант повинен бути добре ознакомлений. Книжка заслугує на те, щоб її докладно перестудіювати.

Отчетъ о дѣятельности **Библіотеки** Императорской Академіи Наукъ за 1910 годъ. Напечатапо по распоряженію Императорской Академіи Наукъ. Февраль 1911 года. С.—Петербургъ, 1911. Сторін 17.

Учитель. Орґан Руського Товариства Педаґоґічного. Річник XXIV. Ч. 8. Львів, 20. цьвітня 1912. — **Зміст:** До наших Читачів! „Українське Педаґоґічне Товариство" (II. Статут „Укр. Педаґ. Товариства"). Онуфрій Власійчук: Учительська Службова Прагматика. Я. Чепіга: Російська школа і талановиті діти народа. Михайло Таранько. Загальний огляд шкільництва в Японії. Онуфрій Солтис: Критичний розгляд нашого шкільного „Букваря". Стефан Ковалів: Методична оцінка шкільного підручника п. з. „Рахунки для шкіл народних, ч. IV". 1911. Василь Породко: Шкільний город. А (І. Б.): Початок боротьби і праці. Д. Пісочинець: українство на Харківських учительських курсах 1911 року. Лесь Денисюк: Перед VIII. міжнародним конґресом Есперантистів в Кракові. Важний розпорядок ц. к. Ради шкільної карєвої. Огляд преси. Книжки і журнали надіслані до Редакції. Переписка Редакції. Оголошеня.

Дзвінок. Ілюстрована часопись для дітий і молодежи. Виходить у Львові 10. і 25. кождого місяця. Річна передплата для Америки 2 доляри. Адреса Адміністрації: Львів, ул. Мохнацького ч. 12. — **Зміст** ч. 16 (з дня 25. цьвітня 1912): Марійка Підгірянка: О. не кажи. (Вірш). Остап В.: Темна дівчина. (Казка). Веселий кутик. Записки недоброго хлопця. Збиранє марок, нап. Богданко. Праця і забава. Переписка Редакції. — **Додаток для малих читачів:** Міллєнгоф: Шуткар. В. Каден: Петро. Брати Ґрімм: Карлики. Ледачий Гриць. Загадки для малих читачів.

Всячина.

Змаганя пчіл з голубами.

Французькі часописи описують цікавий заклад, який відбув ся в місті Гамм, у Вестфалії. Заложилось кількох місцевих горожан із одним загорілим пасічником, який доводив, що його пчоли не лише можуть дорівняти летови голубів, але і випередити їх в лету, в часї тихого стану воздуха. У визначений день винесоно 12 голубів і стількиж пчіл 4 кільометри поза місто, до села Рінько, і випущено на волю. Щоби розізнати пчоли, які брали участь в змаганях, передше їх добре викачали в муці. Перша пчола прилетіла на місце свойого призначеня 30 секунд швидше від першого голуба. Таким чином властитель пасіки виграв заклад, а сам досьвід доказав, що пчоли можуть перелетіти невелику віддаль із швидкостію голуба, а навіть і швидше.

Спосіб ношеня дітий.

Матері носять своїх дітий незвичайно ріжними способами. В культурних сторонах маленьких дітий носять на руках. В Азії і Африці мати саджає дитину в мішок і носить його на спині; але там носять дітий також і на плечах, або привязують до бедер. В деяких околицях середної Африки мурини привязують дитину до дошки і кладуть собі її на голову, удержуючи її зручно в рівновазі. У Індіян північної Америки під тим зглядом заховують також свої питомі звичаї. Найчастійше носять там дітий на спині, але в той спосіб, що дитина прилягає до спини матери.

Ворожнеча між цьвітами.

Досліджено, що деякі цьвіти просто ненавидять себе. Так пр. рожа і резеда ніяк не можуть жити в купі. Щоб переконатись об сїм, варто тільки взяти їх до купи з иншими квітками і поставити у воді; вже за якої пів години запримітимо, що рожа і резеда тісно сплелись одна з другою і починають вянути, підчас коли инші цьвітки полишають ся зовсім сьвіжі. Ландиші також ворогують з другими цьвітками і деяких, коли подужають, убивають. За те наприклад, гвоздики і соняшники живуть між собою дуже гарно і ставлять ся одно до другого дуже прихильно.

Скарб в цилїндрі.

Кілька літ тому, властитель другорядної кавярні в Парижі, дістав в спадку по своїм вуйку, великім диваку, досить знищений цилїндер. Розгніваний таким нужденним спадком кинув його між старі річи на стриху. Кілька тижнів потім один приятель сего властителя кофейні, хотячи перебрати ся за волоцюгу на костюмовий баль, просив свого приятеля о пожичене йому якого старого цилїндра. Властитель кофейні нагадав собі на цилїндер, який дістав по вуйку, вишукав його і вложив на голову свого приятеля. Сей вдоволений таким доповненєм свого костюму пішов на баль. Там однак, котрийсь з розбавлених гостий, струтив йому лїсочкою з голови сей цилїндер, так, що той упав на землю і пук. Приятель кофейника нахилив ся, щоб підняти сей цилїндер, та на своє здивоване побачив, що з під підшивки цилїндра виглядають якісь папери. Показало ся, що то були стофранкові банкноти. Зачудований побіг він до приятеля і показав йому, що найшов. Гроший тих було кілька тисяч франків.

Людоїди.

На островах Гудінаф, коло Британської Гвінеї, жиє племя людоїдів. На однім із сих островів находить ся християнська місійна стація, но однак цілого острова до сих пор ніхто еще не прослідив, бо хто тільки пустив ся в глубину краю, того й поїли дикарі. Недавно вибралась туди наукова експедиція а капітан Дженнес, проводир експедиції оповідає богато річий про сей дивний народ: Каже він, що люди сї не мають своїх начальників а жиють в товариствах; осібно товариства молодих, а осібно старих людий. Коли воюють з иншими племенами, то воюють всї разом. А їдять людий з ненависти і пімсти; часом з'їдають небіщика з любови і жалю за ним. Вірують в бога духа, але сильного і лютого.

Цементові гармати.

Технольоґічна німецька часопись „Bauwelt" доносить про новий винахід в царині будівництва, вперве приміненнй при будові американського каналу Панама. Винаходом тим є щось в роді катапульки небувалих розмірів. Є се „гармата", якої складовою частію є великий черпак, що служить до викидуваня на вні вапна, цементу і матеріялу. При будові згаданого каналу, виявилась була потреба скріпити ряд прибережних скель ріки Елєвбри, щоб камінє в наслідок ділань води не розсувало ся і не спинювало комунікації. Роблять се отже так, що поверхню скель покривають на кілька центиметрів грубою верствою цементу, як раз при помочи тих катапульок. Ладунок цементу, поміщений в черпаку, в наслідок атмосферичного тисненя жене з незвичайною силою на вні і щільно прилипає до своєї мети. Одна така „гармата" покриває денно 80 метрів квадратових поверхні скали сумішкою цементу, вапна і піску верствою грубою на півтретя центиметра.

Бактерії на монетах.

В ґіґієнічнім уряді в Римі зголошували недавно зажаленя численні приїзші на італїйські вистави, на пануючий по готелях і реставраціях в Римі звичай платничих, подавати гостям решту з заплачеаої квоти на тих самих тарілках, на котрих кладеть ся опісля хлїб, овочі і подібні річи, замість аби се робили як в північній Італії на окремих тарілках з металю. Жалібники бачили в тім небезпеку розширеня слабостий. І дійсно лябореторія ґіґієнічного уряду робила всякі можливі досьвіди з ріжнородними, бо мідяними, ніклевими срібними й золотими монетами, котрі вже були довго в уживаню, а крім того з иншими монетами, котрі довший час лежали між бакцилями холєри, тифу і дифтерії. З тих всесторонно ведених досьвідів показало ся, що лише ніклеві монети представляють небезпеку перенесеня заразн, бо навіть по трох годинах задержувала ся на них велика скількість бакцилів; за те мідяні, срібні і золоті монети виказали велику дезінфекційну силу, бо дезінфекціонують самі себе.

Добрі ради.

Бублики з сира. Утри твердого квасного сира філїжанку; розбий одно ціле яйце і три жовтки, додаючи до сеї маси трохи дріжджий, розроблених в ложці молока.

Сим плином залий сир, утираючи його дальше, аби розійшов ся на одностайну масу.

До сеї маси додай муки стілько лише, аби з неї зробило ся мягке тїсто туге, як буває тїсто на булки.

Се тїсто розвалкуй на палець грубо виколюй з него кружки, як виколюють ся на пампухи і накладай їх в бритванну, аби кружки себе не дотикали.

Скоро ціла бритванна виложена вже і кружки дрібку підросли, налий до неї теплого молока на палець глубоко, додай дрібку масла, і постав на кухню, аби бублики випекли ся в парі, при чім бритванна має бути накрита.

Бараболяні пляцки. Возьми 2 фунти зварених і утертих на терку бараболь, вбий до них 2 яйця, додай 2 ложки питльованої пшеничної муки, малу склянку сметани і дрібку соли. Те всьо вимішай добре разом, возьми ринку або пательню, дай до неї трохи масла, або смальцю і беручи картофляної маси по трохи, роби з неї пляцки завбільшки долоні а високі на добрий палець і смаж їх на румяно, перекидаючи з одної на другу сторону в пательні.

Средство на нежит (катар). Коли дістанете нежит носа, втягайте в ніс солодкого молока, від якого лекше стане; не треба однак зараз потім висїкувати ся. Також не добре раз-нараз з носа видувати, бо тим разить ся гірше напухлі слизисті болонки.

Рівнож не добре є стримувати пчихане, бо від такого стримуваня можуть легко попукати дрібні жилки в оці а навіть в мозку.

Як можна пізнати чи покладки є добрі чи запородки? Оберни яйце острим кінцем на долину і тримай його в руці так, щобись великим і вказуючим пальцем обняв його в найгрубшім місци; якби одною рукою не мож було закрити тої половини яйця то другою треба собі помочи. Тоді яйце кінцем тримай в темнім місци против сьвітла і диви ся добре на тупий конець яйця. Сли яйце є ясне і не мутне, то оно не є заплоднене. Коли воно є мутне і непрозрачне то яйце є заплоднене.

Спосіб від хропіння. Підчас сну хроплять найбільше ті люди, що лягають спати дуже втомленими, або ті, що у носї мають якусь хоробу, як: опух, поліпи, нежит.

Взагалї хропуть ті, що спять з отвертим ротом. От, через те радять не спати до гори, лицем, бо тоді звичайно роззявляє ся рот або лягаючи спати підвязувати хусточкою або ручником щелепи, щоб вони не відвисали та не розтуляли рота.

КНЯЖНА ГАЛЯ.

Повість з часів перед хрещенєм Руси.

(Конець).

XI.

Казнь і спасенє.

На широкім княжім дворі, хотяй що лише день засвитав, все вже було на ногах. Старший сокольничий давав прикази слугам, конюхи занятi коло коней, кухарі занимали ся роботами в кухни, бо нині, яко в праздничий день Купала, богато гостий з помежи бояр з'їздило ся на двір князя Рослава.

Мамка Оксанна, котра сеї ночи з Анночкою спала на заднім крилї двора, вийшла з нею до брами, де вже многі з дворян були на конях.

— Видно, — замітила Оксанна — наш князь не зважаючи на праздник, вибирає ся так рано на лови...

Анночка тревожно озирала ся доокола. Она ніколи не виділа тілько народу.

До брами приступив оден конюх.

— Куди ви збираєте ся? — запитала Оксанна мимоходом.

— На лови! — відповів конюх. — Зараз по казни мають відбути ся зборн...

Оксанна на згадку о казни задрожала.

— По якій казни? — запитала боязливо. — Що ти говориш?

— Як то, по якій? А чи не знаєш? Твою княжну сегодня єще перед сьвітом повезли...

Обі женщини скрикнули.

— В котру сторону повезли? Де буде казнь? — поспішно допрошувала Оксанна ідучи.

— Над Дніпром, під Перуновим дубом!

Оксанна і Анночка бігом пустили ся від брами. Конюх глянув за ними, зївнув лїниво і пійшов до коней.

— Ох, горе моє, ох, люте горе! — заводила задихуючись Оксанна. — Убють мою голубку, не видіти менї її ясних очепят, не почути її голосу звінкого... Ох, горенько моє!

Анночка бігла за нею і хрестячись шептала молитву.

На березї ріки, тої самої, де часто бувало сходила ся Галя з Анночкою, під кріслатим столїтним дубом, було приготовлене місце для казнї. Народа все прибувало. На площади під самим дубом стояла велика колода, а на нїй лежав блестячий новий топір.

— Їдуть, їдуть! — роздали ся голоси в товпї.

З далека далека доносив ся гомін поганського сьпіву і топіт кінських копит. На переді всїх їхав князь, весь в білім одїню, на білім кони, в срібній збруї. За ним несли на ношах Галю.

Она сиділа, сумно опустивши голову, в білій гладкій сорочці. Придворні слуги ішли побіч неї печальні, налякані. Похоронна пісня їм не ішла, не складалась, голоси їх часто перерывали ся стоном і риданями... бо Галю всї любили, она для всїх була добра.

Грізно стягнув Рослав брови.

— Розступіть ся! — закричав до товпи.

Сей громовий голос навів на всїх страх. Товпа розступила ся. Галю зняли з ношей. Она приближила ся до дуба.

— Великий Перуне! — почав бесїду свою князь Рослав, а його голос могучо роздав ся на площади. — Великий Перуне, тобі приношу я тую кроваву жертву! Очисти мене і родину мою, моїх своякiв і другів від нечести, від наруги і насьмішок!... Месть і проклятє на тих, що відняли від мене мою дочку! Нехай побє їх грім і молня, деби они не укривали ся від твого гнїву!

Тепер князь обернув ся до Галї.

— Доню моя, відречи ся своєї віри! — мягким голосом промовив до неї. — Згадай, що ти одна у мене. Галю! Чи твоє серце скаменїло?

— Отче, рідний дорогий мій, я всїм серцем люблю тебе! — ясним голосом сказала Галя і підійшла близше до него.

Він вітрутив її рукою.

— Єсли-ж мене любиш, то відречи ся і забудь про христіян... будь моєю!

— Нї, отче не можу! — печально сказала Галя. — Хто раз пізнав сьвітло, не може від него відречи ся!

Рослав випрямив ся, його очи заблисли, він дав знак слугам. Галю вхопили за руки. Рослав взяв топір і засукав рукави своєї широкої одежи...

Все заумерло від страху...

Нараз в воздусї проніс ся вітчаянний крик і дві женщини, задихані, пробили ся скріз товпи до місця казни... Всї зашуміли. Рослав здержав ся. Оксанна і Анночка кинули ся до Галї. Слуги мимо волї відступили.

— Галю, голубко моя дорога, — радісно прошептала Анночка — ти жива!

Рослав строго обернув ся до мамки...

— Оксанно, що се таке?

Анночка зіставила Галю і її великі голубі очи підняли ся до князя. Она випрямила ся без страху, оглянула товпу і підійшла до князя.

— Князю, се я, тота христіянка, що учила її нашої віри! Єсли Галя достойна смерти, то вінна я одна!... Казни мене, єсли тобі потрібна христіянська кров, а її не губи!... Ти видиш, князю, — молила она і опустилась на колїна — ти видиш, я сама прийшла до тебе, я не бою ся смерти... Прошу тебе, не губи своєї доньки!

Мягкий, молячий голос Анночки, її блїде, невинне личко, її ясні, голубі очи тронули князя і здїлали, що він поневольно опустив голову. Щось далеке. минувше пригадалось йому в тій тихій молячій дївочці, не то тихий дитинний вік його і його любяча мати, не то голос давно умершої жени його... Відтаяло серце, опустилась голова на грудь, встряслась рука і повис топір...

Галя в тій хвили випрямилась, ожила, а її великі чорні очи з подивом спочили на Анночці.

— Анночко, — сказала она — чому ти себе губиш? Що скаже твій отець?

Анночка піднялась.

— Отець мій благословив мене, — сьміло відповіла она — люба Галю! Він знає, що я пійшла умирати за нашу віру, на славу правдивого Бога!...

Рослав відвернув ся.

— Там десь в лїсі, — став він роздумувати — другий отець благословив свою доньку і от она сама прийшла і просить собі смерти, а помилованя Галї... сама хоче умерти за свою віру!... А що-ж я?... Нї, не підійме ся рука моя на рідну дочку... нехай буде, що буде!

І звернув ся до своєї дружини.

— Хоробрі рицарі, — сказав — люде ви всї добрі, скілько вас тут, що ви скажете? Якую раду дасьте менї? Сам не знаю... відай зі старости не можу розсудити...

— Помилуй їх! — піднялись голоси з товпи, як з одної груди. — Помилуй. князю, не казни!

Постояв князь в задумі, махнув рукою.

— Нехай жиють! — сказав і далеко відкинув від себе топір, скочив на коня і скоро помчав ся по дорозї до двора.

Від того часу минуло много лїт...

Князь Рослав і дочка його померли вже давно; над князем стоїть курган, над Галею хрест сьвятий. В народї довго жила память про добру княжну Галю, що ставши христіянкою, своє житє посьвятила благочинним дїлам і ревним заходам около старих і слабих, около калїк і убогих... Довго довго єще ходили христіяне і погане, богаті і бідні, на могилу князя і на гріб княжної, що стояв серед дрімучого лїса, над рікою Днїпром, під розлогим дубом...

Сильвестер Калинець.

1	2	3
4	5	6
7	8	9

Даром $100

Розмістіть повисші числа в порожних квадратиках в той спосіб, щоби вони творили при зчисленю так в долину як і поперек разом 15. Всім тим, котрі дадуть трафні відповіди дамо кредитовий certифікат на $100, котрі зачислимо як вплату при купні одного лота в місті Патерсон, Н. Дж., положеного кілька миль від Ню Йорку. Там є звиш 1000 фабрик. Лот коштує $200, так що заплатите лиш $100 на сплату по 5 долярів місячно.

Відповіди посилайте до:

PATERSON CITY REALTY CO.
302 Broadway, Dep. 7, New York City.

Потреба Робітників!

Потребуємо аґентів в ріжних частях Сполучених Держав і Канади до спродавання наших золотих, срібних і ніклевих годинників і ланцушків ріжного виробу, — майнерам, фармерам, фабричним робітникам і др., на дуже легкі сплати $1.00 або $2.00 місячно. Платимо вдовольняючі тижневі платні. Напишіть яке Ваше теперішне занятє і яку получаєте платню. Тільки чесні і тверезі можуть голоситись до нас о занятє.

NORTH AMERICAN SALES CO.
Box 954, Dept. 182, New York.

Я ЛІЧУ ЛЮДИЙ АБИ БУЛИ ВИЛІЧЕНІ.

Моя довголітна практика і знанє на Ваші услуги. Всї тайні недуги: утрата животности, закаженє крови, розширенє, стиснене, утрата крови, висушенє, прополина, гемороіди, слабости нирок і міхура. Лічу тревало, по умірковані цїні. Порада даром. Прийдіть і оглянь-те анатомічний музей та зобачте чоловіка в здоровлю і хоробі. Вступ вільний. Затямге, що я лічу людий аби були вилічені в далеко коротшім часі як хтонебудь иншнй.

Dr. WARD,
417 6th Ave., NEW YORK, N. Y.
(Близько 25 ої улиці).
Години: від 9. до 8., в неділї від 10 до 2.

Читайте з увагою!

Хто пришле менї свій адрес і двоцентову марку не відповідь, тому пішлю даром пять листових паперів з вершиками. — Адрес:

M. ENGEL,
129 Greenwich Str., New York, N. Y.

R. J. GLICK Аґент асекураційний від огня.

Офіс находить ся в WILLIAM McCONNEL BUILDING
(15—30)
SHAMOKIN, PA.

РУСИНИ ПІТСБУРГА!

Чи Ви знаєте
ЩО ГРОШІ ТО СИЛА?

Старайте ся пізнати та почніть складати свої ощадности в стейтовім Банку на розї вулиць

Carson і 14-ої.

Сей банк в одним з найстарших і найпевнійших банків, що цілковито забезпечує Ваші ощадности. У нас складають ся гроші церковні, братскі, сиріткскі і ин. Кождий, що мав у нас гроші, отримує на бажанє звіт стейтових контрольорів. Продаємо КОРАБЕЛЬНІ КАРТИ на найліпші лінії, а ГРОШІ до краю висилаємо по почтовім курсі.

GERMAN SAVINGS & DEPOSIT BANK
COR. 14th & CARSON STS.,
South Side Pittsburg, Pa.

И. Е. Рот, през., А. П. Міллер, кас.,
Ол. Бучак, уряди. банк.

Іш. з 17 камінями
і желізничий годинник
для мущин

і жінок, накручує ся без ключика, позолочуваний, з гваранцією на 20 лїт, подвійні куверти красно вирізані. Ходить безусловно точно на спеціяльно вроблений для людей, котрі роблять при желїзницях, і ґварантує ся на 20 лїт. Незвичайна нагода. — Ми вишлемо сей годинник на кожду адресу за послїплатою (C. O. D.) $5.75 і за зворот пересилки, з тим прівилейом, що кождий може його оглянути, і если єму не подобає ся — то тоді не потребує платити ані одного цента. За такий годинник у иньшого купця треба заплатити 35 дол. Дуже гарний 14 кар. золотом позолочений ланьцушок з дармовисом — додає ся даром до кождого годинника.

EXCELSIOR WATCH CO
1101 Athenaeum Building, Chicago, Ill.

Уважайте Земляки.

Коли Ви неправно переслїдувані, коли Ви через вину босів або їх представителїв зістали покалїчені, коли від Вас під грозьбою вимагають неправних річий, коли хочете зискати своє право, яке конституція сеї великої републики Вам ґарантує і у всїх клопотах звертайтесь до мене, заприсяглого адвоката станового під адресою, яку подаю при кінци. (А не до тих, що оголошують свої офіси а невласні назвиска, бо такі не суть адвокатами, тілько користають з нагоди Вашого незнаня ріжниці поміж канцелярією а адвокатом, а ріжниця є така, як викинений старий кабат ґенерала а комендеруючий ґенерал. Вони представляють ся Вам яко адвокати, Ви спускаетесь на се, їм вірите і віддаєте остатний гріш). Години безплатної поради що дня від 7-ої до 9-ої години вечер а для вигоди робітників в неділю від 1-ої до 3 ої години пополудни.

JOSEPH HELLER, Adwokat i Notar, 124 Essex Str., New York, N. Y.

Д-ра RICHTERA
PAIN-EXPELLER.

Д-ра RICHTERA ВСЕСИЛЬНИЙ ВНІШНИЙ СЕРЕДНИК ПОВИНЕН БУТИ В МЕДИЧНІЙ ШАФЦІ КОЖДОІ ФАМІЛІІ.

Він проганяє ревматизм, подаґру, біль в бедрах та в клубових суставах і невральґію.

Усуває швидко всї болї та затвердїлости суставів і мяснів. Знаменитий на вивихнення, хромість і стовчення.

Скорий лїк на простуду, інфлюенцу, біль горла, затамоване віддиху або тяжке віддихане.

Не дайте ся ошукати. Правдивий находить ся в представленім тут пуделку. По 25 центів і по 50 центів фляшинка в аптиках.

F. Ad. Richter & Co.
American House, 74—80 Washington Str.,
NEW YORK, N. Y.

ЕКСПРЕСОВІ ШИФИ ДО ГАМБУРҐА, БРЕМИ, РОТТЕРДАМУ і АНТВЕРПІЇ! ЦЇНА 23 ДОЛЯРІВ. НЕ ПЛАТІТЬ БІЛЬШЕ! ШКОДА ҐРОША! ЛИШ НАПИШІТЬ ДО НАС!

23 долярів шифкарти до старого краю. — Панове! Їдьте на 23-го мая, 6. і 20. червня. Тодї прогулька до краю! Осібні кімнати! Домовий харч. Великі вигоди. Даємо нічліг. Відставляємо баґаж. Чекаємо на стації. Виробляємо вільність границї. Даємо несподіванки в дорогу. Шліть задаток 3 доляри або пишіть по інформації. Спробуйте! Швидко!

$28 ШИФКАРТИ З КРАЮ ДО АМЕРИКИ $28. — УВАГА: Може маєте за мало гроший? Єсли так, то напишіть зараз. Дамо спосіб і раду, як за кілька лишень долярів поїхати до краю на найлучших шифах при кількагодиннім занятю — Телефонуйте: 3459 Rector.

AMERICA EUROPA CO., 2 Carlisle Str., NEW YORK, N. Y.

КУРЕНЄ ЧИСТОГО ТЮТЮНУ.

BULL DURHAM НАЙЛІПШИЙ З УСІХ ТЮТЮНІВ.

Чистість тютюну, його богатий, природний запах і инші визначні прикмети зробили його широкозвісним для тисячів курців, що любують ся в куреню славного Bull Durham.

Bull Durham знаний всім курцям від 50-ти літ. Під пору жаден инший сорт тютюну не мав такого широкого попиту, як Bull Durham. Протягом послїдного року продано ... тютюну поверх ... пачок.

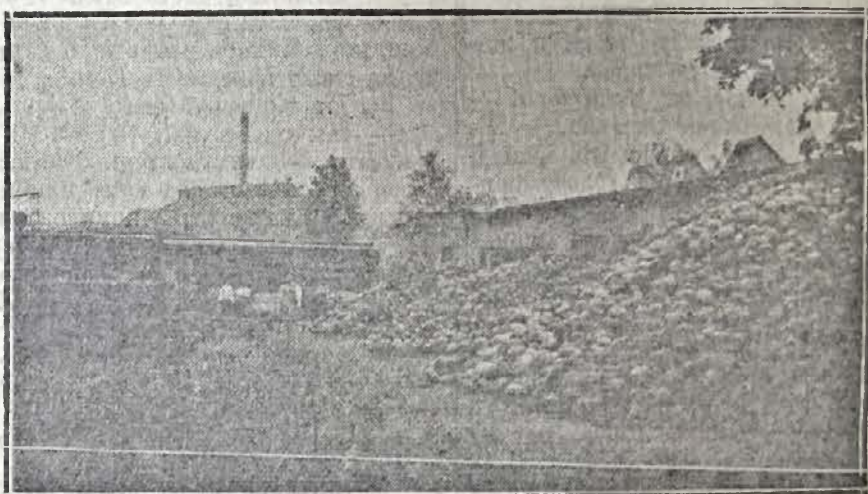
... Durham є роблений з вибраних листків ясно золотистого тютюну Вірджінії і Норт Каролайни. Bull Durham продає ся у вигідних муслїнових мішочках, по 5 центів за кождий мішочок. До кождого мішочка додає ся спору скількість циґаретових бібулок. Купіть собі один мішочок Bull Durham на спробунок, а будете певно вдоволені.

Правдивий
"BULL" DURHAM

ЄСТЬ ЗАГАЛЬНО УЖИВАНИМ ТЮТЮНОМ ДО ЛЮЛЬКИ І НА ЦИГАРЕТИ. МОЖЕТЕ СРКУТИТИ СОРОК ЦИГАРЕТОК З ТЮТЮНУ, НАХОДЯЧОГО СЯ В ОДНІМ 5-ЦЕНТОВІМ ПОЛОТНЯНІМ МІШОЧКУ. „БУЛ ДОРГЕМ" ТЮТЮН ДО КУРЕНЯ В ПОЛОТНЯНІМ МІШОЧКУ МОЖНА ДІСТАТИ УСЮДИ ЗА 5 ЦЕНТІВ.

Пачка циґаретових паперців дає ся даром.

BLACKWELL'S DURHAM TOBACCO CO.
STOCK OWNED BY
THE AMERICAN TOBACCO COMPANY

Паковане до ваґонів гарбузів і грушок на фармі в околици Мілвіл.

Що то значить West Millville, N. J.?

Родимці! Не один з Вас читає оголошенє „The European Colonization Co.", 441 Drexel Bldg. Philadelphia, Pa., і думає, що то може бути за Вест Мілвіл? Чи там дійсно єсть так, як в оголошеню пишуть? Чи якби там закупив пять або десять акрову фарму, поліпшив би свою долю; чи ліпше би бути своїм басом, чи ліпше мати свій кусник землї, свою хату, своє молоко, свої кури, свої яйці, свої бараболї, свою капусту, своє мясо, а дотого і здорове повітре? Родимці! Ми в оголошеню нїчо більше не пишемо, як лише правду. Около 50 родин зі всїх сторін Америки повірили нашому оголошеню і прибули звидїти нашу руську кольонію, і не на дармо. По збаданю кождий з них закупив, і не один з них нам сказав: а деж вже можна знайти ліпше, де можна знайти другу кольонію, щоб до неї заїхати за $1.32 в обі сторони, з великої міліонової Філяделфії, і ще до того їдуть трени з Філяделфії до Мілвіл і з Мілвіл до Філяделфії що години: де католицькі церкви на місци, де школи висші і низші, де фабрики зі всїх сторін дивлять ся на кольонію, де рівнина, де земля суха, без каміня, де що посадите посієте всьо Вам ся уродить, де Вам акер землї може принести чистого доходу понад $200.00, де Ваші дїти можуть вам дати велику поміч, можуть робити в тутейших фабриках, а самим робити на пять або десять акровій фармі. Родимці, чи то не добра для Вас способність? Чи то не добре Вам перенести ся до Вест Мілвіл і бути незалежним від нікого, чути ся вільним, веселим як в старім краю? Отже хто такого хоче, нехай спішить заки добра нагода, бо від 15. мая буде цїна землї підвисшена. Теперішна цїна: пять акрів землї коштує $250.00 в другім бльоку; при головній дорозї, що їде до Мілвіл та Бріджтон, коштує $300.00. На пять акрів треба дати готівки найменше $100.00, а решту можна сплачувати малими місячними ратами. Дім о чотирох кімнатах можна побудувати від $275.00 і його також можна дістати на сплати.

Повисше споминає ся завше про місто Бріджтон. А що то за Бріджтон? Бріджтон є віддалене від кольонізаційної землї не цїлих 6 миль, і єсть 8-мим з ряду портовим містом в Злуч. Державах; має повисше 54 фабрик ріжних виробів. Родимці! Не тратьте такої доброї способности, лише прилучіть ся до тих 50 родин, котрі до тепер у нас закупили землю, а побудуємо велике, богате і красне руське місто.

Можете приїжджати кождого дня і оглянути сю землю, або пишіть по руськи з повним довірєм.

В нашім бюрі занимають уряди Русини.

The European Colonization Co.
441 Drexel Bldg, 5th & Chestnut Sts., Philadelphia, Pa.

Думи на чужині про Україну.

Думи мої сумненькії,
Горе мені з вами,
Не дасте мні спокою
Днями і ночами.

Ви линете в Україну,
В далеку дорогу
І падете на могили,
Та молитесь Богу.

Боже! Боже! глянь на діти,
Діти України,
Й на могили тії чорні
І на ті руїни!

Зруйнували люті кати
Нам хату рідненьку,
Поховали у могилу
Вкраїну миленьку.

Ох, Ти Боже милосердний,
В Тебе сили много,
Пімстись за нас на ворогах!
Не щади й одного!

. . . .

Так то мої думи милі
На Вкраїну літають,
Там поплачуть і потужать
Й в чужину вертають.

Україно! Україно!
Нене наша мила,
Встань з могили, приголуб нас,
Так як голубила.

Отри слези, приголуб нас,
Бож ми твої діти!
Розцвитемо-сь ми з Тобою
Як весняні цьвіти.

Тоді мої думи чорні
В сокола-сь обернуть
Як полетять на Вкраїну
В чужину не вернуть.

Лиш по степах муть буяти
І в Дніпрі купатись
І воскресла Україна
Радісно сьпівати.

Анна Луців.

ДО ВСІХ ВП. СЕКРЕТАРІВ І ОРГАНІЗАТОРІВ ВІДДІЛІВ Р. Н. СОЮЗА.

Звертаємо отсим увагу пп. Секретарів, щоби не присилали декларацій без виповнення сьвідоцтва лікарського, яке находить ся на другій стороні декларації, позаяк такі не будуть приняті. Члени понад 43 літ, мають предложити метрику або який инший доказ свого віку.

Рівнож при виповнюваню декларацій просимо на те уважати, щоби на декларації було подано, на яке посмертне член хоче належати, перечеркнением слово ціле або половину посмертне (ого), кілько має він і його жена літ, імя жени або якого иншого члена родини, після того, кому член записав посмертне. Секретарі мають уважати, щоби член заявив, якої єсть віри. Не вистарчає сказати, що член єсть Русин або руської віри, бо таких маємо вже кілька.

Член, котрий не вміє писати, має зробити на декларації пером знак хреста, уміючий писати має підписати ся власноручно на обох сторонах декларації.

Місячні справоздання т. є. друки на жовтих картках, як також адреси нових членів просимо виповнювати і присилати враз з деклараціями і розметом.

Від Головного Уряду Р. Народного Союза в Америці.

Заходом „Читальні ім. Т. Шевченка" і „Українського хору" в Ню Йорку, відбудуть ся
в НЕДІЛЮ, ДНЯ 26-го МАЯ С. Р.
(в Зелені сьвята)
в галі церковній, 28 E. 7th Str., в НЮ ЙОРКУ, Н. Й.

Великі вечерниці

в память 51-их роковин смерти Тараса Шевченка,
з слідуючою програмою:

Часть І.

1) Вступне слово — о. Підгорецький.
2) а) Куницький Лисенко: „Молитва", б) Шевченко-Людкевич: „Думи мої, думи мої" — мішаний хор.
3) Шевченко: „Тарасова ніч" — дек. п. П. Барабаш.
4) Відчит про Шевченка — п. Вол. Кнігиницький.
5) Сольо скрипкове в супроводі фортепяна — п. Мірошай.
6) Шевченко: „Сон", декл. — п на Кар. Шевчинська.
7) Шевченко-Вербицький: „Завіщанє", хор мішаний в супроводі оркестри.

Часть II.

Сьвітляні образи (Moving pictures).

Вступ 25 цнт.

Початок точно о годині 7 ій вечером.

КОНКУРС.

Супроти недостачі відповідної лектури для нашої молодежи розписує отсим Виділ Руського товариства педагогічного у Львові (ул. Мохнацкого ч. 12) конкурс на оповідання і повісти, поезії, драми, комедийки, казки, описи подорожий, популярно-наукові розвідки і т. и. і просить їх присилати по змозі як найскорше або на адрес виділу або прямо на адрес голови видавничої Комісії товариства Дра Остапа Макарушка (ул. Мохнацкого 12). Пожадані є передовсім оригінальні твори, що будуть ремуньеровані по 60 Корон (виїмково і висше) від аркуша друку (мала вісімка), але будуть приймати ся й добрі переклади з европейських літератур — гонорар за них після умови. Особливу увагу звертає ся на недостачу у нас історичних оповідань і повістий, патріотичних поезій і сьпіванок для молодежи. Прото виділ товариства видав би радо збірник декламаций і збірник пісень з нотами.

Свої твори могуть автори присилати колинебудь, не вяжучись ніяким речинцем, однак добре би було випечатати деякі твори як найскорше, щоби вже сего року могли послужити на премії для шкільної молодежи. Однак звертає ся увагу, що мірилом вартости творів не має бути питанє, чи який твір узискає одобренє Ради шк. кр. на премії для молодежи, чи ні, тільки питанє, чи він справді буде цінним для неї духовим кормом. Обєм твору може бути довільний.

За Головний Виділ Руського Товариства Педагогічного у Львові:
о. Тит Войнаровський, голова,
Константина Малицьна, секретарка.

Складач (зецер),

посідаючий довголітню практику, пошукує місця в друкарни. Наколиб руська або польська друкарня потребувала складача, прошу писати ласкаво на слідуючу адресу:

S. LEWICKY,
28 Washington Str., New York, N. Y.

Книжки

котрі можна дістати в друкарні „Свободи":

	цнт.
Ангел та пустельник	15
Америка	15
Американець, веселий образ з житя народу	15
Бери та читай	30
Борба кляс і чому робітники організують ся	15
Весела книжочка з образками	35
В Старім і Новім краю	25
Гостина сьв. Николая, драматична гра для дітий	10
Доля галицької сироти	5
Дешо про зьвірята	30
Дещо про права і суди	10
Дорога до сьвідомости	10
Еміґрант	15
Журавлі	10
Житє, зарібки, організації і т. п. в Зл. Держ.	15
Зуб за зуб	10
Казки за Циганів	10
Коротка історія Руси	10
Капітал і праця	15
Казки про Жидів	15
Книжочка рахункова	50
Марія	10
Многострадальний народ	20
Народний рух австр.-угор. Русинів	15
Оповіданє про Алі Бабу і сорок розбійників	20
О підземних скарбах	25
Оповідання про заздрих богів	10
Про нутро землі	25
Покуса	10
Про кінець сьвіта	15
Рицар і смерть	5
Розмова Поляка з Русином	10
Руськo-англійський тлумач	60
Релігійні вірованя	20
Слово ч. 5.	15
Слово ч. 6.	15
Страшна пімста	20
Смерть	10
Степові люди	15
Страйк	20
Стріляй на смерть, робітнича драма	15
Товариска ворожка	15
Хто з чого жиє	15
Унія в Америці	20
Які то є люди на земли, з 20 образ.	50
Як мужик ходив до царя правди шукати	15
Через кордон	15
Хлопська доля	5

Друки.

Метрики шлюбні	3
Метрики смерти	3
Помяник за померших	10
Папір листовий з вінєтами, оден	2

Молитвенники і книжки богослужебні та релігійні.

Звичайна оправа.

Новий Завіт	2.00
Псалтир	1.00
Бог Надежда Моя	1.00
Хліб душі	60
Хліб душі, латинськими буквами	84
Дорога	52
Дорога, малий	32
Друг душі	50
Горі Серце	34
Ізборник Церковний, малий	70
Ізборник Церковний, мал. лат. бук.	70
Молитвенник, галицкий	66
Псалтир, малий	1.20
Сокровище Души	80
Зборничок	55
Збірник найкрасших пісень церк.	10
Ангельський хор, збірник народно-церков. пісень під ноти ч. I.	25
Ангельський хор, часть II.	5

Гарна оправа.

Бог Надежда Моя	2.00
Хліб Души	1.80
Хліб Души, латинськими буквами	2.00
Дорога	1.70
Дорога, малий	1.00
Друг Души	1.30
Горі Серце	1.10
Молитвенник	1.80
Молитвенник, латинськими букв.	1.80

Замовленя належить висилати на адресу:

SVOBODA,
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

БЕЗДІЛЬНІСТЬ.

Лінивство — се мати гріху а не менше мати усяких недуг, між якими безчинність утроби є найбільше знана. Сю недугу найдете найчастійше поміж тими, що мусять вести житє сидячи на кріслі, що їдять добре і пють алькогольні напитки понад міру, а попри се все мало звертають уваги на своє здоровлє.

Вони хорують на несмак в устах, обструкцію, утрату апетиту, сильно білий язик, бліду і винищену краску лиця, біль голови, отяжілість по їді та инні долегливости.

В подібних случаях Трінера Американьский Еліксір Гіркого Вина дає як найліпші наслідки. Се вино скоро прочищує орґанізм та держить його постійно в добрім стані; усуне всякі тручучі решітки поживи а рівночасно скріпить органи так, що будуть могли подолїти свою працю. Уживайте сего ліку у всіх таких случаях, де потрібно доброго апетиту і скріпленя тіла. По всіх друґсторах.

JOS. TRINER,
1333—1339 So. Ashland Ave., Chicago, Ill.

Читальня ім. Шевченка в Auburn, N. Y.
уряджує
в дни 29-го мая т. є. в середу с. р.

Вокально-декляматорські ВЕЧЕРНИЦІ

в память Тараса Шевченка,
в галі п. Стефана Кащака.

Початок точно о годині 8-ій вечером.

Вступ 25 цент.

Весь дохід призначений на місцеву церков.

Виділ читальні ім. Шевченка.

Гей! Гей! Братя Русини!

Полишаючи старий край — полишилисьте народну красу, яка перебиває ся в народних уборах. Гідне є показати ту красу чужинцям, а що на виконуванє того в Америці нема часу, шліть замовлення до

ТОРГОВЕЛЬНО-ПРОМИСЛОВОГО СОЮЗА

у Львові, ул. Гродзіцких 4 а гроші на ул. Мохнацкого 12.

Сорочки вишивані від 12-20 кор.
Краватки вишивані від 3-6 Кор.
Килими від 50 К, по 18 К квадратовий метер.
Вишивані ручники від 8 К до 20 К.
Вишивані обруси, касетки і пащітники.
Оплата посилки виносить від 3.25 К — 7.25 К. за 5 кільогр. Гроші висилати наперед.

Спішіть ся з замовленями.

ПОЗІР! ПОЗІР!

усї ті, що змінюють свої адреси.

Експедиция нашої часописи просить усїх тих Вп. Родимців, читачів нашої часописи, які змінюють місце свого побуту чи помешканя, повідомлювати про се адміністрацію „Свободи" після поданого понизше взірця:

Член відділу Р. Н. Союза ч... ....

Імя і назвиско моє звучить ....

....

D122

Моя стара адреса звучить ....

....

Прошу посилати „Свободу" на нову адресу, яка звучить ....

....

Просимо затямити собі сей взірець і після того взірця зміняти, в разі потреби, свою адресу.

SVOBODA
83 Grand Str., Jersey City, N. J.

Головний Уряд „Р. Н. С." на роки 1910—1912:

Духовний управитель:
о. Мих. Балог, R. 9, Box 8. Butler, Pa

Предсідатель:
Дмитро Капітула, McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Черемшак, Trenton, N. J.

Місто-предсідатель:
Іван Мартон, Whiting, Ind.

Секретар рекордовий:
Теодозій Лабовський, Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський, Box 76, Jersey City, N. J.

Касієр:
Алексій Шаршонь, 524 Pine and Franklin St., Shamokin, Pa

Контрольна Комісія:
о. В. Балог, Whiting, Ind.
Константин Поступак, McAdoo, Pa.
Теодозій Каськів, Newark, N. J.

Радні:
Іван Ґлова, Shamokin, Pa.
А. Стефанович, Ambridge, Pa.
Й. Ялечко, Ramey, Pa.
С. Маркевич, New Alexandria, Pa.
В. Левчик, Elizabeth, N. J.
А. Добош, Lansford, Pa.

Орґанізатор:
Ілько Моранець, 1441 Emma Street, Chicago, Ill.

Головна Канцелярія „Р. Нар. Союза" находить ся під числом 83 Grand St., (у власнім домі) Jersey City, N. J.

ПОКВІТОВАНЯ З ВИПЛАЧЕНИХ ЗАПОМОГ З КАСИ Р. Н. СОЮЗА.

No. 2228 RECEIPT $450.00
for Four hundred & fifty Dollars, received by the I. & R. Austro Hungarian Consulate General of New York, as death benefit of John Hreczun from The Little Russian National Union of America.
New York, N. Y. April 29-th 1912.
Alexander von Nuber
Consul General.
The Local Branch of The Little Russian National Union of America, No. 82.

Ч. 2207 КВІТ $400.00
на чотириста дол., котрі п. Йос. Ґалянд отримав як посмертну запомогу по жені Розалії з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Red Star, W. Va. дня 29 цьвітня 1912.
Йосиф Ґалянд.
Сьвідки:
Дмитро Мельник,
Гринько Чарниґа.
Від місцевого Уряду Руськ. Народн. Союза в Америці. Відділ 193.
Йосиф Дзюрка, предс.,
Дмитро Мельник. секр.

Ч. 2289 КВІТ $600.00
на шістьсот долярів, котрі п. Зофія Федор отримала як посмертну запомогу по мужу Юрію з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Detroit, Mich. дня 16 мая 1912.
Зофія Федор.
Сьвідки:
Л. С. Тузек,
І. Філяс.
Від місцевого Уряду Руськ. Народн. Союза в Америці. Відділ 292.
Теодор Титар, предс.,
Йосафат Філяс, секр.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

АЛЛЕҐЕНІ, ПА. Бр. сьв. Івана Хрестителя від. 111. повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся 9. юнія, то є в другу неділю по першім. Кождий член має явити ся неявивший ся член підлягає карі 50 ц. а урядник 1 дол.—М. Іваніцкий, секр

НЮ ЙОРК, Н. Й. Р. Тов. „Тисьменица", відділ 144, дає довідома всім своїм членам, щоби розмет до Р. Н. Союза зложили як найдальше до 25-го мая до рук місто касієра, К. Підлуского (162 E. 3-rd Str., Yard House) бо бувший касієр, Д. Мотюк, зрезиґнував. Напоминає ся ще раз усіх товаришів, котрі не були на мітінґу, щоби складали розмет на подану адресу як найдальше до 25. кождого місяця щоби не спізнити посилку розмету як послідного місяця. Котрий член що занедбає заплатити до 25 буде суспендований. — Уряд Товариства.

ЕМБРІДЖ, ПА. Бр. сьв. о. Николая, від. 276 повідомляє, що на річнім мітінґу зістав вибраний слідуючий новий уряд: Бенедикт Вроновський, предс.; Іван Палиця, касієр; Антін Підуфалий, секретар. — Антін Підуфалий, Box 492, Ambridge, Pa.

САЙКСВІЛ, ПА. Бр. сьв. О. Николая, від. 129 подає до відомости місцевим і позамісцевим членам, що дня 9. юнія відбуде ся піврічний мітінґ. Довгуючі члени мають вирівнати свої довги, бо в противнім разі зістануть виключені з Братства і Р. Н. Союза. На тім мітінґу мають ся явити всі члени. Контрольна комісія має сконтролювати книжки і касу, як се статут приписує. Пригадує ся ще раз всім членам що на тім мітінґу має явити ся кождий член, бо будуть важні справи. Член що не явить ся заплатить 50 ц. а урядник 1 дол. кари. Початок о годині 2. по полудни, по службі Божій в гали низше церкви, під числом 115. Буде принимати ся нових членів без вступного а до Р. Н. Союза після статута через три місяці: червень, липень і серпень. — І. Ковалик, предс., Андрей Прочко, секр.

ВАЖНЕ ДЛЯ МІСЦЕВИХ СЕКРЕТАРІВ І ОРҐАНІЗАТОРІВ Р. Н. С.

Отсим повідомляємо усіх пп. місцевих Урядників і орґанізаторів Р. Н. Союза, що на підставі параґрафу 276 старого, а 273 нового статута, посмертна запомога може бути записана лишень на жінку, дітей або яких инших кревних. Запис посмертного на особи чужі, на церкви, або на всякі инші інституції, як також записуванє посмертного в сей спосіб: „після тестаменту" — не є важний, бо се спротивляє ся законам Сполучених Держав. Для того просимо застосувати ся до сего правила при виповнюваню декларацій і змінюваню спадкоємців.

Просимо також на місячних справозданях завсігди подавати причину суспендованя або вимазуваня членів.

Від Головного Уряду Р. Н. Союза.

Братство Сьв. Івана Хрестителя в S. S. Pittsburg, Pa., Відділ 96. Р. Н. Союза устроює

Перший Великий Баль

дня 29-го мая 1912 в гали парафіяльній на розі улиці 7-ої і Карсон.

На сей баль запрашаємо всіх Русинів і Русинок місцевих і позамісцевих. Буде мож забавити ся до волі, бо буде грати добірна орхестра і буде добра перекуска та зимні напої.

Комітет.

PITTSBURG, PA.

ПОЗІР! ПОЗІР!

БУДЕТЕ ЖИТИ 25 ЛІТ ДОВШЕ КОЛИ ПРИЙДЕТЕ НА

ПРОГУЛЬКУ

(ПІКНІК)

який уряджує

Читальня „Просьвіти" ім. Маркіяна Шашкевича з S. S. Pittsburg, Pa. на фармі Geo. Stauba на Mt. Washington.

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 2. ЧЕРВНЯ С. Р. від години 11-ої рано до смерку.

ВСТУП 25 ЦНТ.

Ану Русини! Покиньте хотяй раз на рік дими пітсбурскі — прийдіть на забаву (ще й своїх знакомих возьміть з собою) налюбуватись весною, забавитись в товаристві тай здорові будете.

О добру музику, сьвіжі напої і добрі присмаки постарає ся комітет.

О найріжнороднїйшу програму і милі несподіванки постарається

КОМІТЕТ.

Куди їхати: З South Side беріть P. L. T. transfer car коло Loka Erie стації до Point Bridge, а з Point Bridge беріть Mt. Washington Car, що над'їде з мосту — висідайте на West Liberty Bridge — тут буде на Вас чекати наш провідник. — З Butler Str. або Soho беріть Mt. Washington Car коло Wabash стації на 4th Ave. & Liberty Str.

(Для лїпшого зрозуміня додамо, що пікнік відбуде ся в тім самім місци де тамтого року).

ПОЗІР! РУСИНИ! ПОЗІР!

з Shenandoah і околиці!

Вок. Драм. Товариство „Бандурист" в Shenandoah, Pa., устроює

в неділю, дня 9 го червня с. р.

в церковній гали на W. Centre улиці в Shenandoah, Pa.

„КОНЦЕРТ"

а аматори того Товариства відограють оперету в 3-ох діях

„ПАН ПИСАР"

Програма:

1. Вступне слово — о. Л. Левицький.
2. Марш і хор дїточий (рус. і англицький).
3. На чужині загибаю! — міш. хор.
   Не згасайте ясні зорі — міш. хор.
   Ой летіла горлиця! — міш. хор.
   Ой у поли три керниченьки! — міш. хор.
   Де есть руська вітчина! — міш. хор.
   Щож я буду бідний діяв — міш. хор.
   Ой поїхав Ревуха — міш. хор.
   Амер. гимн „My country".
4. „Пан Писар"

ОСОБИ:

Григорій Білозуб, старий ґазда — п. Іван Смит
Катерина, його жена — п-ні Е. Калакука
Анна, їх дочка — п-на А. Михальска
Олена, подруга Анни — п-на Ю. Кристинич
Іван, брат Олени — п. М. Шубяк
Михайло, парубок — п. Анд. Криницький
Олекса, ґазда — п. Йос. Хованський
Софрон, писар громадський — п. Ст. Калакука
Петро, слуга у Білозубів — п. П. Криницький.
Річ діє ся на селї.

Режісер і упр. хору п. Вас. Н. Сидорський.

Початок точно о 7.30 вечером.

Весь дохід призначений на рус. гр. кат. церков в Shenandoah, Pa.

Ціни місць: 50 і 25 цнт. а діти по 10 цнт.

На сей прекрасний вечерок запрошуємо всіх дооколичних Вп. оо. духовних а також всіх Русинів і Славян.

Комітет.

КОНКУРС.

Потребую доброго дяко-учителя від 1-го червня. Вимоги: приємний голос, хор, представленя, школа. Платня $40, $45 або $50 після здібностий. Хто того не сповнить, най ся не наражає на видатки. Адрес: Rev. Pelensky, Cohoes, N. Y.

ПЕРШИЙ

Великий Пікнік

уряджує

Братство Рождества Пресьвятої Богородиці, відділ 259 Р. Н. Союза в ЧІКАГО, ІЛЛ.

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 26-го МАЯ 1912 Р. в парку „Патронат" під ч. 5143 Robey Str.

ПОЧАТОК О ГОДИНІ 1-ій ПОПОЛ.

Тікет 25 центів від пари.

Музика п. А. Білєха.

За добру і веселу забаву ручить

Комітет.

Котрі Братства мають замір взяти участь в нашім пікніку, будуть ласкаві брати котру небудь Ashland кару аж до 47-ої улиці а відтак пересїсти ся на 47 улиці і взяти кару на „Вест" та їхати до Robey улиці а потім удати ся походом на савт.

ПОЗІР! ПОЗІР!

Великий Баль

Устроює Сестрицтво сьв. Єлени, від. 262 Р. Н. Союза,

в СУБОТУ, ДНЯ 25-го МАЯ С. Р.

в „Indian Hall" при Main Str., Derby, Conn.

Початок точно о години 7-ій вечером.

Запрошуємо усіх Братів-Русинів, також і Сестри-Русинки з Ansonia, Derby, Shelton, Seymour і New Haven.

Вступ 25 цнт. Услуга добра.

Комітет.

ПОЗІР!

Русини, Поляки і Словаки з Youngstown, O.

Перший Великий Баль

устроює Братство сьв. Петра і Павла від. 274 Р. Н. С. Юнгставн, О.

в понеділок, дня 27 мая 1912.

в гали в Салл Спрінґ Роад, ч. 521 на Steelton, Youngstown, O.

Початок Балю о год. 5-ій по полудню.

Вступ для мужчин 50 ц.; жінки і дівчата даром.

До танців приґравати-ме знаменита музика. За добру забаву ручить ся.

Всїх наших Родимців місцевих і позамісцевих запрошує на сю забаву

Балевий Комітет.